

LETO XI

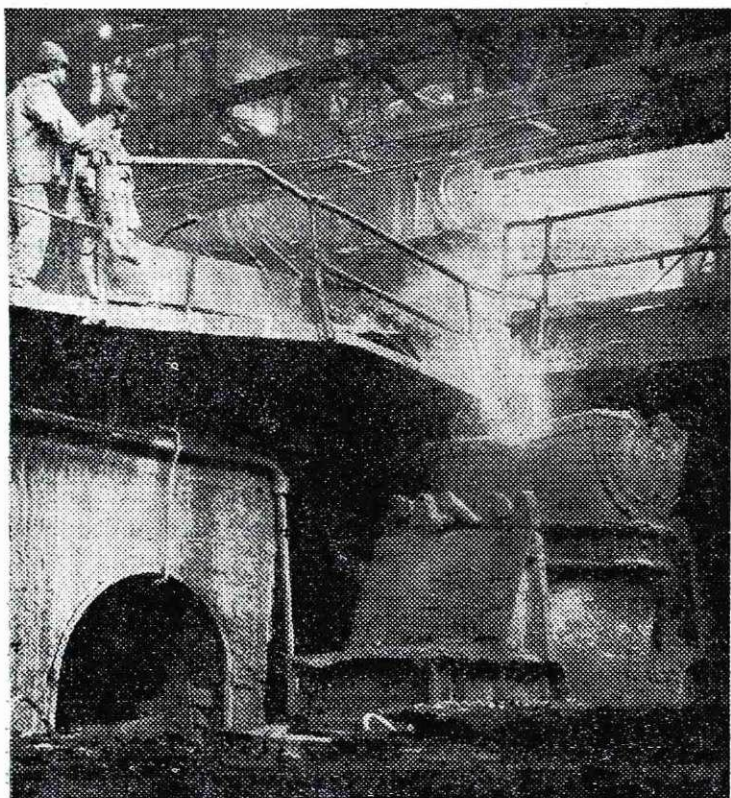
Številka 32

Jesenice, 15. avgusta 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarn« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništva 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Iztek grodlja iz plavža

Vzdrževalci o sebi in svojih problemih

Vsi vzdrževalci v naši tovarni smo več ali manj po krivici obsojeni na »sloveš« ozkega in egocentričnega dela našega kolektiva. Svoj prav, kakor pravimo, verjetno imamo. Zaprlost in včasih aroganten odnos do proizvodnje je najbrž poizkus obrambe zaradi splošno nerazčiščenih odnosov. Trdim pa nekaj. Stroj se nam zdi bolj škoda kot tistim, ki na njih proizvajajo, do dela pa imamo, kar res ni najboljše, še dokaj obrtniški odnos.

V osebnost delavcev vzdrževanja je vgrajeno za današnji nivo potreb preveč obrtniškega duha, ki se težko prilagaja, popolnoma pa nikdar zahtevam in potrebam modernega industrijskega vzdrževanja. To je posledica sistema: učenja v strokovnih šolah, kjer se vedno vzgajajo poklice v individualno smer. V preteklosti so bili vzdrževalci v odločitvah o organizaciji in načinu ter tehnologiji prevečkrat sami sebi prepuščeni. Tako pridobljeno mentaliteto pa se težko izkoreninijo, mogoče še v dobi ene generacije ne.

Možnost tehnološke kontrole v vzdrževalni službi je itak zelo omejena (preveč potrebnih režijskih delavcev), disciplinski ukrepi komaj lahko nudijo prisilno podrejanje eksaktnim organizacijskim dogovorom, predpisane vrstnemu redu dela ali sistemu dosledne delitve dela v vzdrževanju, oziroma pri posameznih operacijah. Zato menim, da je edini možen način dviga organizacijske ravni in strokovno-tehnološkega nivoja vzdrževanja v podjet-

ju kot je naše in v razmerah kot so, primerna cenjenost in stimulacija fizičnih delavcev vzdrževanja.

Oglejmo si nekaj resnic, ki so sicer znane, zanje vsi vemo, vendar ničesar ne ukrenemo, vsaj bistvenega ali pa (nadaljevanje na 5. strani)

Problematika zastojev v valjarni žice

Novo valjarno žice na Beli smo kupili zato, da bi z njo povečali proizvodnjo žice in nadomestili staro valjarno na Jesenicah. Le-ta s stališča storilnosti, tehnologije in težine dela ni več ustrezala današnjim zahtevam. Nova valjarna je pričela obratovati marca preteklega leta in zaradi njenega postopnega uvajanja sta do letošnjega aprila obratovali obe valjarni. V stari valjarni smo postopno zniževali proizvodnjo z ukinjanjem posameznih izmen, medtem ko smo jo v novi istočasno povečevali. Dokončno smo ustavili obratovanje stare valjarne 25. aprila.

Pri uvajanju nove valjarne v obratovanje smo imeli precej težav. Vendar takšne težave lahko v določeni meri pričakujemo ob pričetku ob-

ratovanja vsakega novega proizvodnega agregata. Zato smo tudi sorazmerno dolgo časa obratovali vzporedno tudi s staro valjarno. Ven-

Sestanek političnega aktiva v Železarni

Jasna in zrela beseda o integraciji in sanaciji Železarn

V ponedeljek, 11. t. m., se je v Delavskem domu sestal politični aktiv sekretarjev oddelkov OOKZ, predsednikov sindikalnih odborov in predsednikov aktivov ZMS Železarn. Čez 50 udeležencev je razpravljalo o dveh vprašanjih, in sicer o integraciji slovenskih železarn in o gospodarskem položaju Železarn.

Uvodoma je predsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Srečko Mlinarič razložil namen sestanka, s katerim se začneja organizirane razprave o utemeljenosti in namenu združevanja slovenskih železarn. Za njim je spregovoril inž. France Mlakar, predsednik komisije za vprašanja organizacije, proizvodne in poslovne politike pri konferenci ZKS Železarn, o dosedanjih prizadevanjih za integracijo slovenskih železarn in o osnovnem konceptu sedanje oblike integracije. Pri tem je poudaril, da so politične organizacije, samoupravni organi in uprava podjetja že od prvih začetkov podpirali idejo o integraciji slovenskih železarn. Prvotno zamišljena oblika integracije se je sicer precej spremenila, vendar kljub temu ni nobene ovire, da kolektiv ne bi ob referendumu glasoval za sedanjo obliko integracije. Pri sedanjih oblikah integracije ne more nobena od železarn ničesar izgubiti, lahko pa v pogledu organiziranega poslovnega sodelovanja mnogo pridobijo. Potem je inž. Mlakar govoril o prednostih integracije in omenil že od začetnih razprav prisoten pomislek, da gre pri integraciji za četrto direkcijsko, ki bo samo poveča-

la režijske stroške. Taka gledanja pa so zmotna, ker gre pri novi direkcijski za minimalno zasedbo, s formiranjem skupnih služb pa se bodo le-te zmanjševale pri matičnih podjetjih. Po sedanjih zamislih gre za resnično racionalizacijo in intenzifikacijo poslovanja. Z mislimi direktorja mag. inž. Petra Kunca: »Za železarno Jesenice je integracija nujnost, ker sicer v daljši perspektivi komaj more še ohraniti svoj ekonomski obstoj,« je inž. Mlakar zaključil svoje izvajanje.

Zatem je predsednik Mlinarič predstavil program dela družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov Železarn za izvedbo referenduma o združitvi slovenskih

železarn. Že 15. t. m. bo seja DS Železarn, na kateri bodo glasovali o razpisu referenduma, do 20. avgusta bodo sestanki oddelkov OOKZS Železarn, 22. t. m. bo konferenca vodstvenega kadra, direktorjev sektorjev, šefov DE, obratovodij in asistentov, od 25. do 30. 8. bodo sestanki z vodji delovnih skupin, 27. 8. bo seja TO OOS s predsedniki sindikalnih odborov, 29. 8. bo seja predsedstva konference ZMS Železarn s predsedniki mladinskih aktivov, od 1. do 13. 9. pa bodo sestanki delovnih skupin v Železarni. Poleg teh oblik bodo za čimboljše informiranje delovnega kolektiva vključevali tudi glasilo Železarn, lokalni radio, poleg drugih množičnih medijev, ki bodo informirali tudi slovensko javnost o prizadevanjih za integracijo slovenskih železarn. Po teh uvodnih besedah je predsednik povabil navzoče k razpravi.

V združenem podjetju bomo mnogo lažje ustvarili take pogoje dela in tako akumulacijo, da bomo mi, naši otroci in naše družine dostojno živeli

Zdravko POGAČNIK je menil, da je poslovni predmet za Železarno v pogodbi premalo razčlenjen in je s tem v zvezi prosil pojasnilo. Istega mnenja je bil tudi Tone DEŽMAN, čeprav je menil, da je podrobneje težko razpravljati, ker gradiiva, ki so ga dobili šele na sestanku,

niso prebrali. Omenil pa je tudi nekatere negativne pojave v odnosih železarn Ravne do nas.

Dante JASNIČ, ki je sodeloval v delovni grupi za pripravo pogodbe in statuta, je pojasnil, da je poslovni predmet propisan iz registra pri gospodarskem sodišču in da je to potrebno samo preveriti. Glede predosnutka pogodbe in statuta je Jasnič pojasnil, da so te dokumente priložili samo informativno, niso pa današnji predmet razprave. Pogodbo, o kateri bo še tekla razprava, bodo sprejemali vsi trije delavski sveti po referendumu in šele potem bo delavski svet združenega podjetja sprejemal statut, o katerem bo tudi še možno razpravljati. Vsa procedura bo tekla do konca leta, če ne še dalj časa. Glede poslovnega predmeta je poudaril, da ga ne more podjetju nihče predpisovati, pač pa bo o tem odločal DS Železarn sam, seveda v okviru sprejetega programa združenega podjetja.

Današnja razprava, je nadaljeval razgovor sekretar to-

(nadaljevanje na 3. strani)

(nadaljevanje na 4. strani)

Iz poslovnih rezultatov I. polletja, sledijo zadolžitve in naloge za II. polletje

Na 3. redni seji delavskega sveta podjetja, dne 31. julija, se je razprava osredotočila predvsem na poslovno poročilo I. polletja ter na izvajanje sanacijskega programa. Zaključki te razprave so smernice in zadolžitve za delo do konca letošnjega leta. Ker predstavlja leto 1969 za železarno Jesenice »sanacijsko obdobje« so tudi naloge za naslednje mesece ravno tako »sanacijskega značaja« ter jih je ravno zaradi tega jemati veliko bolj resno in z večjo odgovornostjo, kakor sicer pri normalnem poslovnem letu.

Polletni obračun izkazuje sicer še vedno določeno izgubo — nekrte osebne dohodke, vendar je ta primanjkljaj le 49 % lanskega prvega polletja ali pa samo 30 % ob upoštevanju takratne razmejčitve stroškov izvoza in poskusne proizvodnje v drugo polletje 1968, kar pa letos ob polletju ni slučaj.

Za takšen doseženi boljši rezultat v odnosu na enako obdobje lanskega leta gre zasluga po eni strani družbenim organom in institucijam, ki so v precejšnji meri realizirali zunanje efekte sanacijskega programa, po drugi strani pa je to rezultat internih ukrepov in dela tako posameznikov, kakor tudi kolektiva kot celote. Pri tem pa ne smemo prezreti dejstva, da so svoje doprinesli tudi spremenjeni tržni pogoji, vendar pa moramo istočasno poudariti, da so se gospodarski pogoji še poslabšali. To se odraža v povečani stopnji nelikvidnosti, kar prehaja celo že v kritično stanje. Ob porastu proizvodnje in realizacije za 15–20 %, ob povečani produktivnosti, ob zmanjšanju števila zaposlenih, ob nebitveno povečanih stroških proizvodnje — obdržati nivo osebnih dohodkov na nivoju izplačanih v IV. kvartalu 1968 in povrh tega še poslovna izguba, kažejo na globlje in resne pretrese v gospodarstvu, ki se odražajo v splošni prezadolženosti, v prelivanju sredstev in v previsokih stroških kapitala. Posebno slednje ima lahko resne posledice zaradi prepočasne modernizacije proizvodnje in njene preusmeritve.

Na osnovi tendenc, ki so vplivale na rezultate proizvodnje I. polletja ter ob upoštevanju zunanjih sanacijskih efektov, vključno s 5 % povečanimi cenami proizvodov 114 veje, lahko precej točno ocenimo rezultat bilance ob koncu letošnjega leta. Predvidevamo, da bomo lahko tekoče poslovno leto zaključili brez izgube ali pa celo z malenkostnim presežkom, le v manjši meri pa bomo uspehi izravnali negativni saldo iz leta 1968, ki je nastal pri spremembi izplačane na fakturirano realizacijo. Ko tako ocenjujemo stanje zaključne bilance letošnjega leta, pa moramo jasno nakazati in osvetliti nekatere naloge in probleme, ki so s tem pogojene.

Na prvem mestu moramo omeniti dosledno izvajanje mesečnih proizvodnih programov tako po obsegu, strukturi in proizvodnih stroških. Medtem ko doslej lahko ugotovimo za nekatere obrate dobre rezultate pa pri ostalih ne moremo biti zadovoljni. Problemi, ki nas vsakodnevno spremljajo so predvsem naslednji: previsok delež neustreznih oz. izvenprogramskih šarž, prenizki izpeli ter velika dekadna nihanja, kar da slutiti na nestalnost kvalitete, slabo koriščenje koledarskega časa, kar se ponekod odraža kot posledica previsokih zastojev, še vedno previsoka specifična potrošnja goriv in ostalih materialov, neenakomerna dinamika odprave; zaostanki naročil predhodnih kvartalov, ki se morajo znižati na minimalno količino, neažurnost fakturiranja uslug vzdrževanja in podobno. Problematično je stanje predvsem v novi valjarni žice, kjer prenizko koriščenje kapacitet povzroča resne težave v žičarni in v ostalih obratih nadaljnje predelave. V kolikor se to stanje takoj ne izboljša, bodo ogroženi letni plani žičarskih obratov. Posledice so lahko še toliko hujše, ker se ravno v tej fazi hladne predelave dosega akumulacijo, ki vsaj deloma

krije negativne razlike med prodajno in lastno ceno v vroči predelavi. Če potegnemo ravno črto v tej proizvodni liniji, gre za proizvodno in tehnološko pot: martinarna — bluming — valjarna žice — žičarna. V večji meri kakor doslej moramo uskladiti delo proizvodnje in vzdrževanja. Le ob tesnem medsebojnem sodelovanju, lahko hitro in uspešno odstranjujemo razne zastoje ter tako dosežemo v proizvodnji optimalne učinke. Za gibanje proizvodnje v juliju in prvi dekad avgusta, ki je precej pod poprečjem, nam še toliko bolj narekuje, da se resno lotimo reševanja zgoraj navedenih problemov, ter da tako zagotovimo realizacijo postavljenega cilja v sanacijskem programu — to je zaključiti poslovno leto brez izgube.

Kljub povečanju prodajnih cen pri nekaterih proizvodih, stroški še vedno presegajo izkupiček. Zato je nujno, da se izloči zastarele in nizko produktivne agregate, da se izvrši selekcija v proizvodnih programih ter da se jih optimizira v višje vredne kvalitete. To istočasno pomeni, da se zaostri tehnologija od jeklarne prek vseh faz predelave, kakor tudi tehnološka disciplina, ki ne sme dovoljevati odstopanj. Zato so potrebni hitri posegi in odločitve, ki morajo biti podprte in dokumentirane z ekonomskimi analizami. Naloga je jasna in imperativna ter zahteva maksimalno prizadevanje vseh: organizatorjev proizvodnje in strokovnih služb, kakor siehnerga delavca.

Poseben problem predstavlja pomanjkanje delovne sile oz. vprašanje kakšno naj bo število zaposlenih za našo dejavnost, seveda ob normalnih pogojih. To zavisi predvsem od stopnje organiziranosti dela, od pravičnega koriščenja delovnega časa, nadalje od tega, koliko smo sposobni z manjšimi vlaganji odstranjevati ozka grla proizvodnje in olajšati delovne pogoje ter končno od vloge subjektivnega faktorja, to je, koliko je sleherni izmed nas, na svojem delovnem mestu pripravljen in voljan dosledno izvajati svoje naloge in polno koristiti tako dragoceni delovni čas. Posamezni primeri kažejo, da je precej »mrtvega časa«, da se delo odklanja, da povezujemo to pripravljenost z zaslužkom — češ, najprej plačilo in potem delo itd. Sicer ne smemo tega popoševati, ker se večina delavcev na vseh nivojih zaveda naših skupnih nalog za razvoj in uspeh podjetja. Za vse tiste pa, ki jim to ni mar in ne upoštevajo hišnega reda, je pa potrebno uporabljati dosledno pravila internih samoupravnih in splošnih aktov o delovnih razmerjih. Delavski svet podjetja je na svoji zadnji seji po tem vprašanju zavzel jasna in odločna stališča. Situacija v podjetju je preveč resna in težka, da bi na tem področju dopuščali še naprej kakršnakoli odstopanja.

Ko postavljamo naloge in dolžnosti, je pa razumljivo tudi potrebno, da govorimo o plačilu oziroma o naših osebnih dohodkih. Ker smo še vedno v sanaciji in postopoma zmanjšujemo lanskega izgubo, velja še vedno za III. kvartal družbeni dogovor, da je masa osebnega dohodka limitirana na nivoju izplačanih osebnih dohodkov v zadnjem kvartalu leta 1968. Tako samoupravni organi, kakor uprava podjetja se dobro zaveda, kako pereč je ta problem, posebno spričo sedanjih življenjskih pogojev in ob tendencah in premikih osebnih dohodkov v nekaterih drugih dejavnostih. Zato je delavski svet podjetja pri obravnavi tega vprašanja sklenil, da bo v začetku IV. kvartala, skladno z rezultati in možnostmi ustrezno ukrepal. Za to prehodno obdobje je pa potrebno, da se dovoljena masa čimbolj pravilno deli po rezultatih dela, ter da se pregleda in zasleduje upravičenost ali neupravičenost preobčutljivih razlik izplačanih osebnih dohodkov tako med posameznimi enotami, kakor tudi med posameznimi kategorijami. Odbor za dohodek in nagrajevanje pri delavskem svetu podjetja se je reševanja te problematike resno lotil, zavedati pa se moramo, da bo uspešnost reševanja tega problema v veliki meri odvisna od uspešnosti reševanja vseh tistih bistvenih nalog, ki so predhodno navedene.

Končno še ena kompleksna naloga, ki je po svoji zahtevnosti in težavnosti na zgornji lestvici. Gre za uvedbo 42-urnega delovnega tednika za celotno podjetje, ker je delavski svet postavil zaključek, da se to izvede postopoma, do II. kvartala leta 1970. Pri tem ne gre toliko za zakon, ki nas k temu sili, temveč je naša dolžnost, da prilagodimo delovni čas, še prav posebno glede na težavnostno stopnjo delovnih pogojev našega železarja. V informacijo toliko, da je do danes prešlo na skrajšani delovni čas že nad 80 % gospodarskih organizacij ter celo blizu 90 % v negospodarski dejavnosti. Ta naloga zahteva ravno tako polno angažiranost organizatorjev proizvodnje in strokovnih služb.

Kakor vedno smo tudi sedaj prepričani, da bomo uspeli s skupnimi napori prebroditi prehodne težave ter da tako s čim večjo angažiranostjo za boljše poslovne rezultate damo svoj prispevek danes ob razpravah za uspešno izvedbo referenduma za združeno podjetje Slovenske železarne.

Inž. Ivo Arzenšek

Protiletalska enota Železarne na vežbi

Delavska protiletalska baterija Železarne je bila ta teden na izredni vežbi na Pokljuki. Pri tej enoti so člani našega delovnega kolektiva, ki v Železarni delajo na različnih delovnih mestih, so pa izvežbani in pripravljeni, da z orožjem branijo tovarno pred letalskimi napadi.

Na zadnjem borbenem streljanju v Puli je bila enota Železarne med najboljšimi delavskimi enotami protiletalske zaštite. Vsi člani pro-

tiletske enote Železarne so letos dobili nove vojaške obleke, ki jih je naročila in plačala Železarna. V enoti je tudi več žensk, ki opravljajo različne, toda pomembne dolžnosti, predvsem v službi protiletalske službe — zveze (opazovanja, obveščanja in javljanja o naletu letal).

Na vežbi na Pokljuki sem srečal tudi rezervnega polkovnika Franca Jernejca, ki je opazoval borbeno sposob-

nost delavske protiletalske enote. Za bralce Železarja je izjavil: »Navdušen sem nad borbeno sposobnostjo delavske protiletalske enote Železarne. Lahko rečem, da je ta enota dobro uvežbana in da se uvršča med najboljše tovrstne enote v Jugoslaviji. Ko opazujem vežbanje, se ne čudim, da so bili na borbenem streljanju najboljši v Jugoslaviji.«

J. Vidic

Huda nesreča na aglomeraciji

Dninski delovodja na aglomeraciji Angel Žnidaršič, 39, se je v nedeljo, 10. avgusta hudo poškodoval. Zaposlen je bil na popoldanski izmeni, ob 20,30 uri pa je nameraval prečkati odstavni tir pri KIP napravi. Prezrl je vagon, ki se je vračal iz avtomatske vzmetne kretnice na odstavni tir. Trenutek pred poškodbo so ga videli sodelavci, kako je stopil v sredino odstavne tira, vodja KIP naprave Vinko Žalik pa ga je opozoril z dvema kratkima piskoma hupe, vendar poškodova-

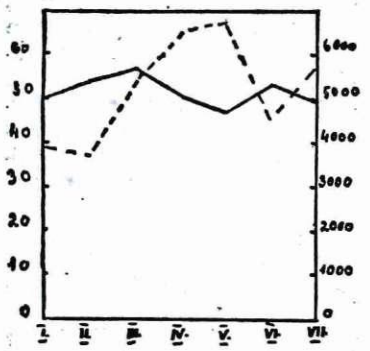
ni delovodja Žnidaršič iz neznanih razlogov ni reagiral na opozorilo hupe. Opazil ga je tudi premikac Albin Dolžan, ki je bil od kraja nesreče oddaljen 15 m. Z vzklikom »Pazi!« je Dolžan hotel preprečiti nesrečo. Delovodja Žnidaršič se je na opozorilo ozrl v smeri, od koder je prihajal vagon, vendar se ni mogel več umakniti. Vagon ga je zbil in mu prevozil levo nogo v stegnu. Poškodovanca so takoj prepeljali v Jeseniško bolnišnico, kjer je še vedno na zdravljenju.

Problematika zastojev v valjarni žice

(nadalj. s 1. str.)

ur pa iz tega ali onega vzroka stojimo. Takšno delo ima seveda slabe posledice za celotno železarno. Proizvodnja je preizkušena, medtem ko stroški naraščajo. Valjane žice primanjkuje tako za direktno prodajo, kakor tudi za nadaljnjo predelavo v žičarici ter ostalih obratih.

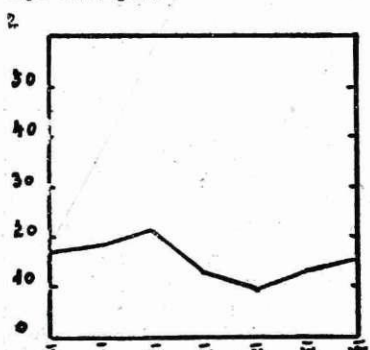
Podrobna analiza je razvidna iz objavljenih šestih diagramov. V vsakem diagramu je navpično navaden odstotek skupnih oziroma posameznih zastojev, vodoravno pa časovno razdobje mesecev januar — julij 1969. Pri diagramu št. 1 je za primerjavo navedeno tudi gibanje mesečne proizvodnje v tem obdobju. Zato so na desni strani navedene tone.

1. — skupni zastoji v % — mesečna proizvodnja v t

Diagram št. 1 prikazuje gibanje skupnih zastojev v tem obdobju. Januarja smo pričeli s 50 %, nato vidimo postopno naraščanje do 56,6 % v marcu in padanje do letos najnižje številke v maju 47,2 %. Potem je opazen ponoven dvig v juniju na 53,7 % in v juliju smo pristali točno tam, kjer smo bili v januarju. Najnižje skupne zastoje smo dosegli v maju. Na to je v določeni meri vplivala ukinitve stare valjarne v aprilu. Vendar danes vidimo, da je stanje postalo spet takšno kot je bilo prej — 12 ur obratujemo in 12 ur stojimo.

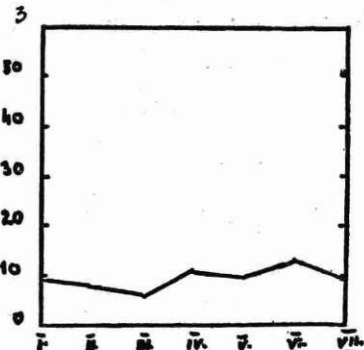
Iz tega diagrama je razvidno tudi spreminjanje proizvodnje v posameznih mesecih. Meseca januar in februar ne moremo smatrati kot normalna. Takrat smo namreč delno valjali samo na dve izmeni, delno pa smo pričevali posado za tretjo izmeno. V ostalih mesecih pa je iz diagrama razvidno, kakšen vpliv ima na povečanje ali zmanjšanje proizvodnje gibanje zastojev.

2. Valjavski zastoji v %

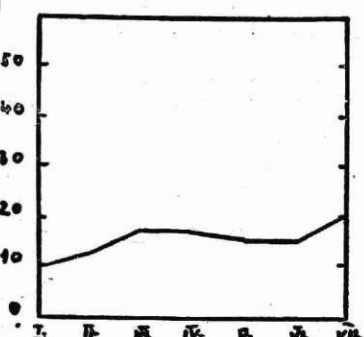
Na diagramu št. 2 so prikazani valjavski zastoji. Tenda-

denca je podobna skupnim zastojem. Razlika je samo v tem, da smo julija le nekoliko nižji kot v januarju (17,3 oz. 15,1 %).

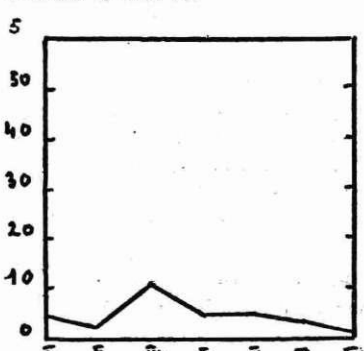
3. Tehnološki zastoji v %

Tehnološki zastoji, ki so narisani na diagramu št. 3, se gibljejo okoli normalnih 10 %. Med te zastoje spadajo menjave in redni remont na progi.

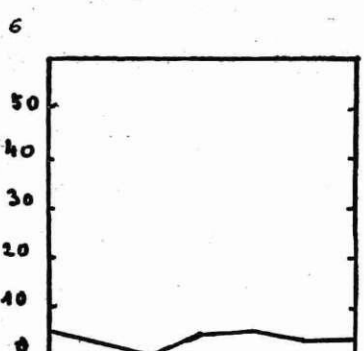

4. Vzdrževalski zastoji v %

Vzdrževalski zastoji (diagram št. 4) so bili v januarju z ozirom na današnje stanje nizki. Iz diagrama vidimo najprej tendenco postopnega naraščanja in nato stegnjiranja okoli 15 %, v juliju pa smo dosegli letošnji rekord z 20,1 %.

5. Zastoji peči v %

6. Ostali zastoji v %

Zastoji na peči in ostali zastoji, nanešeni na diagram št. 5 in 6 zadnje mesece padajo. Pri zastojih peči ni upoštevan nepričakovani daljši remont, ki je bil v juniju zaradi izpada pro-

Za to valjarno računamo, da bi morala izkoristiti svoj obratovalni čas vsaj s 70 %. To pomeni, da moramo znižati število zastojev s sedanjih 50 na 30 %. Pri tem računamo na največ 20 % valjavskih in tehnoloških ter 10 % vzdrževalskih zastojev. Prav tako moramo doseči pri zastojih na peči in ostalih zastojih minimum, oziroma ustrezno še nekoliko bolj znižati valjavske ter vzdrževalne zastoje.

Da je takšne številke mogoče doseči, nam dokazujejo diagrami. V maju smo imeli valjavskih zastojev 10 % in v januarju prav tako 10 % pri vzdrževanju. Mnenja sem, da je zaskrbljujoča tendenca naraščanja vzdrževalskih

zastojev od januarja naprej in valjavskih od maja dalje. Če bomo tako nadaljevali, bomo dosegli v prihodnjih mesecih številke, ki bodo še večje kot 50 %.

Jasno je, da moramo ukrepati. In to na obeh področjih: v proizvodnji in vzdrževanju.

Ukrepi v proizvodnji so dvojni. Med obratovanjem smo ugotovili na sami progi določene pomanjkljivosti, ki jih moramo postopno odpraviti. Zadeva je v teku in računamo, da bomo že v bližnji bodočnosti, delno tudi s pomočjo dobavitelja, glavne probleme uredili. Prav tako so težave s hidravliko na peči, ki jo bo morala nadomestiti nova. Drugo pa je delo

strokovnih in vodilnih delavcev na progi med obratovanjem. Tu bo treba z ustreznimi prijemi na posameznih izmenah izboljšati strokovnost, prizadevnost in vestnost vseh, ki na čim boljše delo valjarne lahko vplivajo.

Ukrepi, ki so potrebni v vzdrževanju, ne bom obravnaval, ker ne spadajo v moje področje. Postavim lahko samo ugotovitev, da so z ozirom na višino sedanjih vzdrževalnih zastojev vsaj toliko nujni kot to velja za proizvodnjo.

Zaključek se ponuja sam. V čim krajšem času moramo urediti obratovanje valjarne žice tako, da bodo njeni zastoji normalni ob ustreznih proizvodnji. To je pa naloga nas vseh, ki imamo na to kakršenkoli — velik ali majhen — vpliv!

inž. Karba

Tudi male obratne izboljšave so nam potrebne

Vsaka, tudi kakršnakoli najmanjša izboljšava je stopnica k napredku in k realizaciji sanacijskega programa. V vsaki proizvodni delovni enoti je še mnogo hromečih in nerentabilnih ozkih grl, ki povzročajo kvare, zastoje in izpade proizvodnje, je še veliko delovnih mest, ki še zelo fizično obremenjujejo zaposlene, ki so vedno izpostavljeni manjšim ali večjim obratnim nezgodam itd. Rešitev vseh teh problemov moramo iskati pri množici avtorjev tehničnih izboljšav in na vseh delovnih mestih. Majhne in neznatne rešitve so člen v veliki verigi napredka in retabilnosti.

Dninski delovodja v pocinkovalnici valjarne tanke pločvine na Javorniku MILAN KODRIČ je na osnovi večletnih opazovanj ugotovil slabost na lesenih sidrih (iz mecesna ali bora) za luženje nerjaveče pločvine. Lesena sidra so pri večkratnem pomakanju v kopel solitne kisline po dveh mesecih popolnoma preperela in vezi med ogrodjem in podnožjem so predstavljala veliko nevarnost za luženi material in vse zaposlene pri luženju. Avtor tehnične izboljšave št. 1876 Milan Kodrič je povezal ogrodje lužilne košare s podstavkom iz odpadkov prokrom nerjaveče pločvine. Tako je avtor povečal nosilnost lužilnih sider za 40 % od dosedanih 600 kg na 1 tono. Prav tako pa se je bistveno povečala tudi trajnost lesenih lužilnih košar za luženje nerjaveče pločvine v solitni kislini za štirikrat.

Z novo dodatno ojačano vezjo iz odpadne prokrom pločvine in šestimi vijaki je avtor znatno povečal trajnost lužilnih košar in izboljšal delovne pogoje pri luženju nerjaveče pločvine v solitni kislini in prispeval znaten delež pri preprečevanju številnih težkih obratnih nesreč z opeklinami s solitrno kislino, ki so bile pred izboljšavo zelo pogost pojav.

Z malo obratno izboljšavo je avtorju uspelo povečati delovno varnost zaposlenih in povečati zmogljivost dosedanjih lužilnih sider. Uspeh je bil dosežen z minimalnimi stroški.

Tehnična izboljšava Milana

Kodriča je lep primer, kako se lahko z iznajdljivostjo in minimalnimi stroški prispeva znaten delež k lažjemu in varnejšemu delu. Avtorju se zahvaljujemo k doseženemu uspehu, ki ga je dosegel s svojo izboljšavo.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI

v času od 16. do 22. 8. 1969

SOBOTA, 16. 8., od 20. do 8. ure: FRANC GMAJNAR, stru-garna valjev.

NEDELJA, 17. 8., od 20. do 8. ure: JOŽE KOŠIR, trans-portne službe.

NEDELJA, 17. 8., od 8. do 20. ure: FRANC PESJAK, OTK. PONEDELJEK, 18. 8., od 20. do 8. ure: TOMAŽ KAVČIČ, valjarina Bela.

TOREK, 19. 8., od 20. do 8. ure: inž. ALOJZ KALAN, mar-tinarna.

SREDA, 20. 8., od 20. do 8. ure: inž. TINE ČRV, valjarina Bela.

ČETRTEK, 21. 8., od 20. do 8. ure: BRANKO BLENKUŠ, transportne službe.

PETEK, 22. 8., od 20. do 8. ure: FRANC RAVNIHAR, va-ljarina žice.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proiz-vodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

NOVE CENE ZA PROSTOVOLJNO RAZKLADANJE

V času večjega oziroma sunkovitega dovoza surovin trans-portni oddelek sprejema delavce za ročno razkladanje vago-nov ali kamionov. To delo se opravlja v prostem času običajno dopoldan ali popoldan.

Plačuje se po posebnih tarifah, katere je sektor za ekono-miko ustrezno povišal. Tako se gibljejo tarife od 2,50 ND do 10,00 ND netto, odvisno od vrste materiala. Za razkladanje pridejo v poštev predvsem razni peski, glina, premog, ferole-gure itd. Denar se izplačuje enkrat na teden in to v petek.

Pozivamo člane kolektiva, da se za to delo prijavljajo na transportni službi pri dninskem delovodju transporta na tele-fon št. 465.

TRANSPORTNI OBRATI

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Novice iz mladinskega kluba

Pred kratkim so v mladinskem klubu organizirali anketo, s katero so želeli ugotoviti želje in interese mladih. Zdaj vodstvo kluba točno ve, kako in kam bo usmerjalo delo kluba. Pri analizi ankete se je pokazalo, da se je 55 anketirancev izreklo za disco sekcijo, 52 za predavanja o vprašanju spolnosti in mladine, 51 za plesni tečaj modernih plesov, 36 za tečaj kozmetike, 18 za plesno šolo za začetnike, 28 za filmsko sekcijo in 14 za dramsko sekcijo.

Najbolj me je zanimal tečaj iz kozmetike in povedali so mi, da se bo tečaj pričel okoli 20. avgusta, iztekel pa naj bi se v šestih tednih po enkrat na teden. Vsaka obiskovalka tega tečaja bo morala prispevati 10 N din. Predavala in vodila pa bo tečaj Stanka Geršakova. Po končanem tečaju dobi vsaka obiskovalka tečaja nekako potrdilo, da je obiskovala kozmetični tečaj.

Z ostalimi oblikami dela bodo pričeli v začetku šolskega leta, to je v septembru. Takrat bodo začeli s delom v disco sekciji, z vajami modernih in klasičnih plesov, delovali pa bosta tudi filmska in dramska sekcija. Predavanja pri filmski sekciji je prevzel Joža Varl.

Med najvažnejše novice sodi tudi ta, da si je vodstvo kluba zadalo nalogo, da do septembra uredi še zadnjo, to je tretjo sobo mladinskega kluba. Vodstvo mladinskega kluba pričakuje, da boste priskočili na pomoč, ko bo potrebno, saj boste s tem pomagali ravno tako samim sebi kot nam, saj je klub nas vseh.

In še drobna zanimivost. Klub obišče vsak dan poprečno 60 mladincev, kar pomeni tedensko 420 ljudi. Kar za dovolj obisk, ali ne? Jamo

Dekleta jeseniških šol so brez internata

Nekaj besed bi rad napisal o problemu, ki je prisoten pri nas na Jesenicah. Na Jesenicah imamo tri srednje šole in poklicno šolo, na katerih so vpisani tudi dijaki iz drugih občin, iz oddaljenih krajev. To je prav gotovo velika pridobitev za Jesenice.

Do tu je vse lepo in prav, vendar problem nastopi, ko se bodo zopet odprla šolska vrata in bodo morali nekateri dijaki oziroma dijakinje iskati stanovanje pri zasebnikih. Kajti edino ŽIC ima na Jesenicah svoj dijaški internat, kjer imajo mladinci ustrezno vzgojo in kontrolo.

Popolnoma drugače pa je za dijakinje šole za zdravstvene delavce. Nekatere se morajo voziti celo od daleč in to je za njihov naporni urnik le preveč, druge pa si poiščejo stanovanje pri zasebnikih.

Vendar sem mnenja, da so dekleta tako vse preveč prepuščena sama sebi in to ima za njih največkrat negativne posledice. Mislim, da bi bilo nujno potrebno, da ima taka šola kot je SZD svoj internat, kjer bi bila dekleta pod malo strožjo disciplino, kar bi jim pozneje nikoli ne škodilo. Prav bi bilo, da bi se v tej smeri nekaj naredilo in da bi dekleta SZD dobila ustrezen internat, kar jim bo omogočilo boljši študij na šoli. Jamo

Jasna in zrela beseda o integraciji in sanaciji železarne Jesenice

(nadalj. s 1. str.)

varniške konference ZKS Tone VARL, naj bi se ne oddaljevala od osnovnih načel integracije, o čemer smo govorili že na junijskih aktivih ZKS. Vedeti moramo, da mi obdržimo pravno, finančno in poslovno samostojnost in okrog tega ni problemov. Nekaj problemov v delovnem kolektivu nastopa že danes v zvezi z odnosi z železarno Ravne, češ da nam je sedaj delajo težave z dobavo jekla. Pri nas smo bili že od vsega začetka za združitev tudi za enotno podjetje, danes pa pozdravljamo tudi predlagano obliko, ki se bo funkcionalno izpopolnjevala in rasla. Ob tem moramo vedeti, da živimo v slovenskem prostoru, kjer ne morejo uspešno delovati tri železarne, s tremi samostojnimi poslovnimi politikami. Tudi v bodoče se bomo morali povezovati, morda celo čez republiške meje, predvsem pa s kovinsko-predelovalno industrijo. Skrb in naloga političnega aktiva je, da čim bolj uspešno organizira razprave in da v njih odstranimo vse nejasnosti, da bomo na referendumu lahko razsodno in zavestno rekli da.

Anton ZUPAN je zatem govoril o obratih in agregatih, ki bodo postopno zaradi nerentabilnosti ukinjeni, kajti delavci v teh obratih bodo hoteli zvedeti jasen odgovor glede njihove perspektive. Srečko MLINARIČ je prosil inž. Arzenška, naj da bolj podroben odgovor in pri tem poudari, da je ukinjanje nerentabilnih obratov in agregatov v našem sanacijskem programu, ne glede na integracijo slovenskih železarn.

Inž. Ivo ARZENŠEK, ki je na aktivu zastopal upravo podjetja, je menil, da je to zelo aktualno vprašanje, na katerega je potrebno dati ljudem jasen odgovor. Tudi on je poudaril, da moramo ne glede na integracijo v našem razvoju zasledovati ekonomiko. Proizvajali bomo tisto, kar bo dajalo presežek vrednosti oziroma ustrezno akumulacijo. Sedaj intenzivno obdelujemo ta vprašanja z vseh mogočih aspektov. Z ukinjanjem posameznih agregatov ali obratov že po obstoječi notranji zakonodaji ne more nihče izgubiti dela, resnica pa je, da z nekaterimi akumulativnimi obrati ne moremo pokrivati neakumulativnih in da bodo potrebni premiki delovne sile med sorodnimi obrati.

Zatem je govoril o pomenu združitve slovenskih železarn, o pomenu skupnega dogovarjanja in o pomenu enotnega, skupnega jezika združenih železarn. Omenjal je tudi priprave gospodarskega načrta za prihodnje leto in prehod na skrajšani delovni teden, ne da bi s tem povečali število zaposlenih ali maso osebnega dohodka. Čeprav smo še v nekaterih vprašanjih odvisni od zunanjih dejavnikov (npr. ne likvidnost), pa bo moralo biti težišče na nas, sami bomo morali poiskati najbolj optimalne rešitve.

Tone VARL je menil, da večina delavcev razume, da bo potrebno marsikatero nerentabilno proizvodnjo ustaviti, vendar hočejo jasen odgovor glede njihove bodočnosti. Pri tem gre za večje število delavcev, ki jim bo DS moral dati jasno zagotovilo za njihovo jutrišnjo za-

poslitev, ne da bi bili pri tem posebno prizadeti. Dante JASNIČ je pojasnil, da je delovna grupa o tem govorila in da so ta zagotovila oblikovali v 70. členu statuta združenega podjetja in v 19. poglavju pogodbe o ustanovitvi združenega podjetja. Če je to dovolj jasno in precizno, pa bodo pokazale razprave.

Z dobro in vsestransko informiranostjo delovnega kolektiva, je menil Stane TORKAR, bodo ljudje sami spoznali, da je integracija edini izhod v lepšo bodočnost. Potrebno bo veliko političnega dela in pojasnjevanja. Ob tem moramo vedeti, da tisti, ki jih jutrišnji dan podjetja skrbi, so za železarno in njen uspešen razvoj, medtem ko so ostali več ali manj z eno nogo izven železarne.

Ludvik KEJŽAR je menil, da bo potrebno angažirati na sestankih v delovnem kolektivu ves strokovni kader, ki bo znal pojasnjevati posamezna vprašanja in ki bo lahko dal verodostojne odgovore. Cilj integracije je zelo jasen: ustvariti take pogoje dela in tako akumulacijo, da bomo mi in naši otroci dostojno živeli, to pa bomo mnogo lažje dosegli v združenem podjetju.

O ukinjanju nerentabilnih obratov in o vlogi vodilnih delavcev v pripravah za integracijo je govoril Janez KAVČIČ. Zdravko POGAČNIK se je dotaknil politike premeščanja delavcev pri postopnem ukinjanju posameznih obratov. Dosedanja praksa je pokazala, da so v obratih najprej premeščali slabe in delovno manj zmožne de-

lavce, na koncu pa so ostali samo najboljši kadri, ki so običajno dobili tudi slabša delovna mesta, namesto da bi pri postopnem zmanjševanju sorazmerno premeščali vse kategorije delavcev. Zvo- LABURA je menil, da je bilo premalo poudarjeno politično obeležje integracije in integracijskega gibanja v svetu. Pri nadaljnjem tolačenju je potrebno bolj poudarjati smoter integracijskih gibanj v slovenskem in jugoslovanskem merilu pa tudi v evropskem. V nadaljnjih

Sedanje stanje zahteva visoko delovno zavest in iskreno pripadnost kolektivu!

K besedi se je najprej oglasil Krsto SUČUR, ki je ponovno načel vprašanje nerentabilnih obratov in že zelo kritično vprašanje osebnih dohodkov, kar zelo destimulativno vpliva na delovni elan. Potem je govoril o informiranosti delovnega kolektiva in poudaril nujnost zaostritve delovne in tehnološke discipline, ker integracija ne bo rešila notranjih problemov. Tone DEŽMAN je govoril o zaostankih do naših kupcev, kar predstavlja enomesečno proizvodnjo. Ob tem meni, da plani niso bili realno postavljeni, ker če vzame za primer samo jeklovlek, kjer delajo čez plan, pa vendar so z dobavami na zaostanku. Pri zmanjšanju zaostankov bodo morale veliko vlogo odigrati ustrezne službe pri sklepanju pogodb in koriščenju kapacitet. Dežman ni zanikal tudi subjektivnih slabosti in vzrokov za zaostanke, vendar pa meni, da so pri tem važni tudi

razpravah moramo izhajati iz politično-ekonomskega pomena integracijskih gibanj v svetu.

Dante JASNIČ je potem opozoril, da je bil perspektivni integralni razvoj slovenskih železarn objavljen v Železarju in da bo potrebno o tem še pisati. Tone VARL je razložil, da v knjižici, ki jo bodo dobili vsi člani kolektiva, ni bilo mogoče zaradi preglednosti in obsega zajeti vseh podrobnosti, razen tega pa so sestavljavci morali izhajati iz tega, da je knjižica namenjena članom vseh treh delovnih kolektivov. To je resnično šele prvi korak in bomo sedanjo obliko integracije morali graditi naprej. Z razpravo Krsta SUČURJA o dokumentih integriranega podjetja je bila zaključena razprava po prvem vprašanju.

Po končani razpravi je Srečko Mlinarič predlagal, da aktiv, v zvezi s to vsebino osvoji točke a, c in d v zaključku na koncu besedila INFORMACIJA o gospodarskem položaju železarne. Zatem so prešli na drugo točko dnevnega reda: Informacija o gospodarskem položaju železarne, ki jo je navzočim tolačil sekretar tovarniške konference ZKS Tone VARL.

Sekretar je naglasil, da so že junijski aktivisti zahtevali od sekretariata, da pripravi informacijo o izvajanju sanacijskega programa. O tem so v zadnjem času govorili samoupravni organi železarne in v skrajšani pisмени obliki jo danes posredujejo vsem sekretarjem in predsednikom, da o njej razpravljajo v vseh organizacijskih enotah (uredništvo INFORMACIJO tudi v celoti objavlja v današnji številki). Po podrobnih razlagi gospodarskega položaja železarne je sekretar povabil navzoče k razpravi.

aranžmaji, ki jih sklepa komercialna služba.

Inž. France MLAKAR je govoril o perspektivnih obratih, ki ne dosegajo pričakovanih rezultatov. Pri tem je omenjal predvsem novo valjarno žice, ki proizvaja za vložek in za trg pa niti za naše lastne potrebe ne proizvede dovolj. Meni, da je potrebno narediti vse, da bo valjarna žice dosegla pričakovane rezultate. Mavro LERNARDIČ je govoril o problemu nerentabilnosti valjarne tanke pločevine. Ko govorimo o tem, včasih izgleda kot bi bili lenuhi in da slabo delajo, pa vendar izpolnjujejo plane in dobro delajo, pa kljub temu so nerentabilni. Govoril je tudi o osebnih dohodkih in o tem, da ljudem ne gre v glavo, da dosegajo planske naloge, vendar z osebnimi dohodki ne pridejo nikamor in so večno odvisni od posojil oz. smatrajo to za neke vrste miloščino.

(nadalj. na 7. str.)

Samoupravni organi v preteklem tednu

8. seja odbora za plan in finance

Preteklo sredo, 6. t. m., je predsednik odbora za plan in finance Anton Komljanec sklical 8. sejo odbora. Uvodoma je odbor pregledal sklepe zadnje seje in ugotovil na podlagi pojasnila direktorja za proizvodnjo inž. Avgusta Karba, da so predlogi za izboljšanje oziroma odstranitev nekaterih kritičnih problemov v železarni v izdelavi.

V nadaljevanju se je odbor poslušal poročilo o proizvodnih rezultatih v III. tromesečju meseca julija in ugotovil zelo kritično stanje zaradi neizpolnenih planskih nalog predvsem v valjarni Bela in to v valjarni žice in na blumingu. To ima tudi zelo negativne posledice za nadaljnje predelovalne obrate. Na seji odbora so ugotovili, da so vzroki za slabe proizvodne rezultate v hudi vročini in drugi polovici julija, v veliki odsotnosti z dela zaradi dopustov in bolovanj ter zaradi dveh praznikov, po katerih je bil vmes delovni dan in potem nedelja.

Glede na tako stanje so bili mnjenja, da se mora pospešiti izdelava ukrepov po 3.

točki sprejetih sklepov na 7. seji, obenem pa so predlagali, da se po delovnih enotah skličejo sestanki z organizatorji proizvodnje, na katerih se mora zahtevati izboljšanje tehnološke in delovne discipline in dosledno izpolnjevanje planskih nalog. Članom delovne skupnosti pa je potrebno jasno povedati, da bomo le s prizadevanjem vsakega posameznika postopno izboljševali skupni dohodek in s tem tudi osebni dohodek.

Odbor je sprejel na znanje tudi poročilo o izpolnjevanju plana po kvalitetskem asortimentu v juniju in soglašal s predlogom interne finančne inšpekcije o nekaterih preknjžbah.

7. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

Na sedmi seji odbora za dohodek in sistem nagrajevanja, dne 9. avgusta, ki jo je vodil predsednik Ludvik Kejžar, so uvodoma ugotovili, da so vsi sklepi zadnje seje izvršeni.

V zvezi z obračunom osebnega dohodka za mesec julij je odbor sklenil:

- da se izvrši delna korekcija pri izplačilu osebnih dohodkov za mesec julij v višini štirih odstotkov;

- da se nad 70 % ustvarjenega gibljivega dela odvode v obvezno rezervo;

- da se 78 milijonov prekoracene mase pri izplačilu osebnih dohodkov za julij upošteva kot prekoračitev mase osebnega dohodka za III. tromesečje in da se v IV. tromesečju ta prekoračitev poizkuša izravnati z limitirano maso;

- da se glede na strokovno utemeljenost pri izplačilu osebnega dohodka prizna posojilo v okviru predlagane višine: valjarni 2400, valjarni 1300, elektrodnemu oddelku in upravnim službam;

- da se vzdrževanju v sklopu enotnega gibljivega dela vključno s transportom prizna za mesec julij poprečni gibljivi del železarnice;

- odbor soglašaja, da se obdrži sedanji način obračuna osebnega dohodka s tem, da pri izračunavanju skupnega gibljivega dela, ki služi za primerjavo med obrati, vrednost bonov ne upošteva;

- da glede na stanje, v karšnem je delovni kolektiv, odstopa od predpisane obvezne rezerve s tem, da bo o posameznih primerih mesečno razpravljal in sklepal o odvajanju v rezervo;

- odbor je zadolžil pristojno službo, da do prihodnje seje odbora pripravi pregled stanja, posojil in rezerv in predlaga ustrezno rešitev.

Na koncu seje so določili datum prihodnje seje in rešili eno vlogo prekategorizacije.

Informacija v zvezi z izplačilom OD

Kljub relativno nizki proizvodnji v mesecu juliju, ki je predvsem posledica velike odsotnosti zaradi dopustov in praznikov, bo izplačani OD v mesecu juliju v poprečju višji kakor v mesecu juniju. Glavni vzrok takšnega izplačila izhaja iz okrog 40 milj. S din nižje formirane mase po cenikih in okrog 140 milj. večjega črpanja iz razmejitev za plačano odsotnost (letni dopusti, plačani prazniki in regres). Ker se v izplačnem OD izkazuje tudi del sredstev, ki odpadejo na regres, ki se posebej izplačuje, bo prikazano poprečje višje, kakor v ostalih normalnih mesecih.

Za mesec avgust sicer pričakujemo višje formiranje mase OD po cenikih, izpade pa črpanje in razmejitve za dva plačana praznika, kar predstavlja okrog 8 % skupnih OD.

Vzdrževalci o sebi in svojih problemih

(nadalj. s 1. str.)

metnega ne. Ali pa smo že resnično tako daleč, da se samo še čaka avtomatičnih rešitev? Ne morem si kaj, da ne bi izrazil resnega obžalovanja ali celo kritike neoperativnemu delu vzdrževalne službe in sodelujočih služb, da se preveč izgublja in zaposljuje z zadevami, ki bi morale teči normalno in brez problemov in da še vedno nimajo začrtanega (vsaj znano nam ni) koncepta razvoja organizacije vzdrževanja, izdelanega v skladu z napredkom opreme in nove tehnologije, ki jo je v tovarni zmemrom več. Vendar, to je še stvar diskusije in različnih stališč ter možnosti.

Nekaj pa v tem trenutku ne moremo zanikati, čeprav si teh resnic marsikdaj in marsikje nočemo priznati, oziroma jih nima smisla, ker so poti za reševanje ali predrage ali pretežke.

1. Proizvodna tehnologija je količinsko in kvaliteto v zadnjih desetih letih bistveno napredovala. To je verjetno načelno na prvi premislek vse dokaj jasno, kdo drug lahko postreže tudi s številskami. Zanimivo bi bilo pogledati razmerje število ton zamenjane opreme proti številu vzdrževalcev leta 1950, 1960 in 1969 in še malo primerjati kompliciranost sedanjih naprav. Zdi se mi, da bi bil rezultat presenetljivo osupljiv.

2. Organizacija in oprema vzdrževanja, direktna operativna in fizični potek vzdrževalnih operacij in intervencij pa stagnira, vsaj če poslušas kritike s strani proizvodnje, kljub vsem preteklim spremembam. Resnično, praktično nismo napredovali glede na potrebe prav nič. Namesto, da bi imeli vsaj sedem sodobnih delavnic in temu primernih skladišč vzdrževanja, kar bi bilo po vseh vidikih ekonomike, organizacije ter kontrole dela ceneje, imamo okoli 30 starih in dotrajanih prostorov, vrednih kvečjemu kakšnega privatnika, pa še na novo zgrajene delavnice (Bela, Z-Mo del, kovačnica) so delane po preživelih prostorskih oblikah obrtniške razporeditve delovnih mest, polne majhnih pisarn ali lukenj, tako da že medsebojna razvojitve preprečuje teamsko delo.

Namesto, da bi imeli okoli tisoč vzdrževalcev, specialistov, tehnološko povezanih v celoto, koordinirano programiranega dela s točno odrejenimi delovnimi nalogami in dolžnostmi, imamo prav toliko individualistov, obrtnikov, obrtniške in preveč samostojne na kraju krajev, ekonomsko preživele mentalitete, sicer za obstoj postrojenja v tem trenutku nujno potrebnih. Ni pa obvezno, da večno ostane tako. Treba bo začeti vzgajati novo generacijo, začne pa se že v strokovnih šolah. Če pogledamo vse naše delo in pa proizvodna sredstva kot dejavnost, ki bi se s svojimi čim boljšimi in proizvodnji prilagojenimi (kar je dražje) uslugami mo-

rala tudi sama po sebi finančno opravičiti, je verjetno, da v trenutnem stanju kot smo, ne bi preživeli.

3. Za šolanje in delovno uvajanje sedanjim potrebam ustreznega vzdrževalnega delavca je potrebno s šolo vred minimalno osem let. Ob boljši delitvi dela, boljši organizaciji in večji samodisciplini se da to gotovo zmanjšati na štiri do pet let. Še vedno je ob tem, da je fizični delavec v proizvodnji po enem letu že dovolj samostojen in tehnologiji dorašel, zelo veliko in drago. Tudi če je kje v proizvodnji potrebno več, je zelo gotovo, da obstaja za dober izdelek le malo tehnoloških poti, ki sicer zahtevajo dobro privajenost in disciplino, ne pa tudi toliko iznajdljivosti in izbiranja najracionalnejših postopkov. Ta priučeni proizvodni delavec je na svoje delo tudi več ali manj privznan, pa tudi za kolektiv ne predstavlja večje škode, če fluktuira.

Poklicni delavec, ki pa se izuči na vzdrževanju v neki železarni, pa je drugje še kako zaželen in uporaben. Dokler pa je pri nas, ima pri tako svobodnem načinu dela, kot ga imamo, še kako velike možnosti različnih postopkov izvrševanja istega dela, pa še v vseh možnih kvalitetah. Če kaj poznam sodelavce, pa niso te svobode pripravljeni preveč poceni prodati za nek tehnološki sistem moderne delitve dela, ki omejuje osebno vsestrovnost in zahteva učenje na pamet in celo »brezkoristen trening« operacij.

4. Kdor le količičaj pozna pogoje in okolje, kjer vzdrževalci v železarni delajo, ne more zanikati, da je to fizično izredno naporno delo, seveda ob predpostavki, da se naloge izpolnjuje kvalitetno in terminsko. V proizvodnji se najdejo fizično zahtevnejša delovna mesta, vendar se delavec delu lažje privadi ali pa ni takšnih umskih obremenitev.

Zakaj pišem to? Vse je znano, odvisno je le od načina prikazovanja. Rad bi poudaril mnenje večine vzdrževalcev, da merila nagrajevanja za proizvodnjo in vzdrževanje ne morejo biti enaka, to je merjena po količini proizvoda in da obstoja očiten razkorak med formiranjem na količino in plačilom po delu na potrebo. Za vzdrževalca, ki dela, je ta zveza preveč v oblakih in preveč posredna. Mogoče merila proizvodnje lahko veljajo za vodstvene delavce vzdrževanja. Zato bi bilo pravično in pravilno, da se vsaj fizični delavci vzdrževanja nagrajujejo neposredno po svojem delu, ne pa odvisno od rezultatov, na katere vpliva še mnogo drugih faktorjev bolj odločilno kot pa njihovo delo. Povsod po svetu se nagrajevanje regulira tudi z vrednostjo dela in pa po zakonih ponudbe in povpraševanja; tako mora biti tudi za naša vzdrževalne delavce, ki na sedanjem konjunktornem

mednarodnem tržišču delovne sile, izgleda, dokaj visoko kotirajo. Mogoče ta stavek zveni preveč trgovsko, vendar v praksi ima žalostne posledice odhajanja najboljših iz kolektiva.

Predvsem pa še vedno zagovarjam cenik, časovno zadolžitev ali tudi akord in dosledno kontrolo kvalitete kot najbolj stimulatивно obliko nagrajevanja vzdrževalcev. Je pa nujno potrebno povečati organizacijsko in tehnično disciplino, ki sta pogoj za realno merjenje dela. Najvažnejše pa je, da se delavce vzdrževalce resnično zainteresira in to kar najbolj neposredno glede na njihovo delo, to pa verjetno pri nas ne gre z raznimi predpisi, ampak z bolj izpopolnjenim načinom dela, z boljšo stimulacijo, s primerno cenjenostjo in občutkom potrebnosti.

Vse navedene faktorje v tej situaciji verjetno ni mogoče realizirati (zahtevo za pravičnim nagrajevanjem pri nas dokaj hitro obsodimo za mezdno gibanje, situacijo lahko kdo izkoristi za poizkus izsiljevanja itd.). Nekaj si pa moramo biti na jasnem. Ljudi imamo, kot jih je vzgojil ta čas protislovij in prehitrega razvoja, ki nam počasi uhaja iz rok. S sankcijami, prošnjami ali apeli jih ne bomo (se ne bomo) spremenili, kot kaže sedanji trenutek, pa tudi za naprej ni preveč enostavnih perspektiv.

Mogoče bomo ujeli zadnji vagon poslednjega vlaka, če takoj nekaj ukrenemo, kajti ni več daleč čas, ko se bomo znašli pred nerešljivim problemom popolne nedoraslosti vzdrževanja vedno bolj zahtevnih agregatov in proizvodnih naprav.

Za konec še nekaj vprašanj, katerih odgovori bodo zanimali prav gotovo tudi ostale:

- Ali se zavedamo, v kako kritičnem položaju je vzdrževanje glede strokovne in dela vajene delovne sile? Zakaj se odklanjajo vsi predlogi vodij vzdrževanja glede tega problema?

- Kje bomo našli krivce in kdo je odgovoren za množičen odhod najboljših delavcev, vzdrževalcev iz našega podjetja, da o psihološkem pritisku ostalih in tistih, ki delajo drugje, ne govorim?

- Ali v takih okoliščinah vodje vzdrževanja lahko še s polno odgovornostjo izvršujejo delovne naloge?

- Kaj je prav? Zadrževati naročila rezervnih delov, zraven pa govoriti o čim večji rezervi in o večji uporabi rezervnih sklopov. Kam naj vskladimo za okrog 11 milijard rezervnih delov (10 % vrednosti osnovnih sredstev) tako, da bomo vedeli, kaj imamo v skladiščih?

- Ali smo si bili pred nabavo inozemske opreme na jasnem, da naša industrija še ni sposobna izdelati vseh potrebnih rezervnih delov in da jih bo potrebno nabavljati z deviznimi sredstvi?

F. J. ml.

Sestanki delovnih skupin

VALJARNA 1300, dnina Dremelj — Potočnik

Na drugem sestanku, dne 25. 7. so razpravljali o proizvodnem načrtu ter o pomanjkanju delovne sile in o izpolnitvi.

Kar zadeva količinski plan, so bili mnjenja, da ga bodo lahko izpolnili, ta ugotovitev pa ne velja za plan po asortimentu, ker jim primanjkuje vložka. Težave so v adjustaži, ker zaradi podaljšane remonta primanjkuje valjane pločevine. Poleg tega imajo precej problemov, ker je treba pločevino, ki jo dobivajo iz valjarne Bella termično obdelati, imajo pa premajhne kapacitete Custodis peči. Delavci, zaposleni v hladni valjarni pločevine, opozarjajo, da so naprave v zelo slabem stanju in potrebne popravila. Pripravi ti bo treba rezervne ležaje, da ne bo treba čakati ob menjavah in popravilih. Delavci pogosto odhajajo na druga delovna mesta in tudi izven obrata, zato je pomanjkanje delovne sile vedno večje. Na izpolnitvi pa vpliva več vzrokov. V samem obratu je potrebna po njihovem mnenju večja pazljivost med delovnim procesom, po drugi strani pa bodo morali dobavitelji vložka paziti na dimenzije, ki večkrat ne ustrezajo.

VALJARNA PROFILOV, adjustaža — dnina Zupan

Žerjavovodja Smolej je na sestanku, dne 25. 7. opozoril, da kljub njegovi zahtevi za menjavo koles na mačko delo ni bilo opravljeno. Dodal je še, da je treba žerjav nujno in temeljito popraviti. Obširneje so govorili še o drugih problemih, s katerimi se srečujejo v obratu.

VALJARNA PROFILOV, adjustaža dnina Udir —

Tudi delovna skupina dnine Udir v adjustaži je imela sestanek 28. julija. Najprej so prebrali zapisnik in pregledali izpolnjevanje sklepov prejšnjega sestanka. Vodja delovne skupine je za tem odgovoril na vprašanje, ki je bilo postavljeno že na prvem sestanku glede montaže priključkov za vodo pri rafama strojih. V razpravi o obratni problematiki je sodelovalo več delavcev, ki pa niso imeli večjih pripomb, tako da je delovodja Udir lahko odgovoril na postavljena vprašanja.

VALJARNA PROFILOV, adjustaža — dnina Dolinar

Dnevni red sestanka je obsegal štiri točke. Na sestanku je bilo prisotnih 21 delavcev, ki pa so se z obravnavano problematiko strinjali, zlasti kar se tiče boljšega izkoristka delovnega časa. Delavci so se zanimali tudi glede normiranja strojev ter materiala, odgovor na vprašanja pa bo dal normirer na prihodnjem sestanku.

VALJARNA PROFILOV, težka proga — dnina Praprotnik

Tudi delovna skupina dnine Praprotnik na težki progi je imela sestanek 28. julija. Razpravljali so o planu za julij, o dodatni dnini, ki bi bila potrebna, o remontu dvizne mize, menjavi stojal na grebenjaki itd. Tov. Klavora je opozoril, da je dvizna miza Demag pre nizko postavljena, obrat težka proga pa je ponoči slabo osvetljen. Vodja skupine tovariš Praprotnik je povedal, da je bilo precej zastojev, zlasti na škarjah. Meni, da bi bila potrebna večja prizadevnost posameznikov na delovnih mestih. O problemih obrata pa so v razpravi sodelovali še sodelavci Ignac Zupam, Jože Hribar in Nazif Ljuta. Poudarjeno je bilo, da je treba vsako najmanjšo napako takoj javiti vodji delovne skupine, strinjali pa so se tudi s predlogom, da bi napravili kakšno dnino več in s tem izpolnili obveznosti do kupcev.

ŽEBLJARNA dnina Piber

Delovna skupina dnine Piber v žebljarni se je sestala 5. in 7. avgusta. Na sestanku 5. avgusta je vodja delovne skupine povedal, da urejevalci žebljarskih strojev zahtevajo stalne pomočnike. Ugotavlja tudi, da so stroji slabi in slabo vzdrževani. Franc Piber pa ugotavlja, da je zaradi okvare Demag dvigala treba opraviti več ročnega dela in zato ne bo mogoče izpolniti predvidenih norm. Prav tako so imeli urejevalci strojev več pripomb glede osebnih dohodkov in menijo, da delavci v drugih obratih, ki so v četrti skupini, zaslužijo več kot oni v osmi. Želijo tudi odgovor na vprašanje, zakaj v žebljarni nimajo lastnega skladišča za žico.

Na sestanku 7. avgusta pa so predlagali obratovanje na vse tri izmene. Delati bo treba tudi ob nedeljah ter med tednom po možnosti organizirati še dve dnini (nadur-

no). Potrebna je akcija za skladiščenje žice tako, da bi jo lahko uskladiščili čim več. Tudi delavci, ki so zaposleni pri izdelavi bodeče žice naj bi prav tako opravili dve dnini več.

ŽEBLJARNA — dnina Globočnik

Tudi delovna skupina dnine Globočnik v žebljarni se je zbrala 5. in 7. avgusta. Informacijo glede strojnih norm so vzeli na znanje, sodelavca Mravinc in Knežević pa sta želela odgovore na vprašanja glede zastojev ob popravilih strojev ter norm pri proizvodnji bodeče žice. Strinjali so se s predlogom, da bi uvedli tedensko čiščenje strojev, kakovost izdelkov pa bo treba vezati na nagrajevanje, zaenkrat morda v obliki premij. Prav tako naj bi v obratu vpeljali sistem samokontrole. Na drugem sestanku so razpravljali o organizaciji dela. Sprejeli so sklep, da z 11. 8. uvedejo obratovanje na tri izmene. Ker na žebljarskih strojih in strojih za proizvodnjo bodeče žice primanjkuje delavcev, predlagajo, da manjkajoče nadomestijo z nadurnim delom. Prav tako ne bodo omejevali nadurnega dela žebljarnem, ob koncu sestanka pa je vodja delovne skupine podal še informacijo o novih cenah žičnikov.

H V Ž — POCINKOVALNICA, dnina Janša

Drugi sestanek delovne skupine Janša v pocinkovalnici HVŽ je bil 5. avgusta. Govorili so o delovni disciplini, o točnem rezanju, predpisani teži kolobarjev ter o uporabi zaščitnih sredstev. Prisoten je bil tudi obratovodja žičarne inž. Komelj, ki je delavcem posredoval odgovore na vprašanja, postavljena na prvem sestanku. Največ so razpravljali o teži kolobarjev žice ter se strinjali s predlogom, da v kolikor kolobarji ne bodo ustrezali predpisani teži, da se odtegne 10 %. Imeli so tudi pripombe glede pre nizkih kategorij. Vzporedno s tem so predlagali zvišanje kategorije za prve in druge pocinkovalce. Odprto je še vedno vprašanje delovne dobe s povečanjem, ki bi morala veljati tudi za pocinkovalnico zaradi zdravju škodljivega dela.

TOPLOTNA ENERGIJA, dnina Stariha

Petega avgusta je bil sestanek delovne skupine v oddelku toplotna energija. Zaposleni delavci bi radi že vnaprej vedeli, kakšna je razporeditev po vrnitvi z dopusta. Opozorili so še, da reducirna

Protiletalska enota naše Železarni na vežbah na Pokljuki

postaja za tlak pare od 37/22 ton ne dela avtomatično, kar je nujno potrebno. Razpravljali so še o odplinjevanju napajalne vode za K IV, ker ne deluje regulacija tlaka v razplinjačih. Za K IV bodo potrebovali kurjače, ki bodo zamenjali dosedanje, ker se bodo le-ti udeležili strojnega tečaja. Uvedli naj bi enotni delovni čas, so pa tudi za uvedbo pravičnega nagrajevanja v celotni Železarni.

Strojno vzdrževanje — jeklarne

Strojni vzdrževalci jeklarne so se sestali 6. avgusta. Na sestanku je bilo prisotnih 21 vzdrževalcev. Največ so govorili o kadrovskih problemih in s tem v zvezi omenjali pomanjkanje vzdrževalcev, ki odhajajo iz podjetja v druge kolektive in v tujino. Pogosti odhodi vzdrževalcev so predvsem zaradi neustreznih osebnih dohodkov in zato tudi vsa dela v martinarni in elektro jeklarni ne morejo biti opravljena v željenem času. Predlagali so, da bi v bodoče osebne dohodke vzdrževalcev uskladili z osebnimi dohodki v podjetjih izven naše Železarni, zlasti pa tistih, ki v Železarni opravljajo razne usluge in naj bi dosegali višino 1.500 N din. Jeklarjem so priznali delovni čas s podaljšanjem oz. povečanjem, kar pa ne velja za vzdrževalce, čeprav je tudi njihovo delo zelo težko. Nerešeno in odprto je vprašanje zdravstvenih pregledov. Vzdrževalci tudi želijo, da šef vzdrževanja inž. Noč bolj pogosto prihaja v obrate, da se tako seznanj z njihovo problematiko ter potrebami in željami vzdrževalcev. Primanjkuje tudi varilnih agregatov, razen tega pa ugotavljajo slab odnos proizvajalcev do naprav. Zaradi takšnega mačehovskega odnosa do naprav je treba opraviti tudi dodatna in nepotrebna dela.

DES Javornik — Navijalnice elektromotorjev

Vodja delovne skupine tov. Beguš je sestanek sklical za 6. 8. 1969. Obravnavali so obratne probleme, zlasti kar zadeva pranje elektromotorjev z bencinom, poudarili so, da je treba usposobiti prizidek z zračnikom, ker bi v nasprotnem primeru lahko prišlo do velikega požara. Potrebujemo tudi preizkuševalno

omaro z vsemi potrebnimi instrumenti. Da bi lahko opravili vsa potrebna dela prosijo za delovno silo, ki je predvidena po normativu. Za izdelavo novih vrat so prosili že pred letom dni, vendar kot kaže še niso izdelana in vgrajena.

VEN DES Jesenice — izmena Žnidar

Na dnevnem redu sestanka dne 6. 8. so bila organizacijska in kadrovska vprašanja. Osnovno vprašanje je bilo, kako delati, da bi dosegli boljše osebne dohodke. Ugotavljajo, da sedanji sistem nagrajevanja ter stimulacija za opravljeno delo ni primeren oziroma ga sploh ni. Vedeti moramo, da so dela vzdrževalcev med remontu v proizvodnih obratih, ki ni proizvodnje, zelo obsežna. Toda kljub temu ni ustreznih osebnih dohodkov. Žal se dogaja tudi to, da skupina, ki je določeno nalogo dobro opravila ni nagrajena, niti pohvaljena. Pogosto je treba ob večjih okvarah iskati delavce na domu, ker pa vzdrževalcev itak primanjkuje, so navadno obremenjeni vedno isti ljudje.

Število zaposlenih bi morali uskladiti z nakazanimi problemi ter istočasno pomisliti na število, kvaliteto ter ceno naročil, ki jih opravljajo zunanji izvajalci za obrate naše Železarni. Problem imajo tudi zaradi delovnih prostorov, ki so premajhni. Večji prostor, ki je nujno potreben, bo treba tudi primerno opremiti.

VEN Jesenice — dnina Pintar in Preželj

Na sestanku dne 8. 8. 1969 so razpravljali o samoupravljanju ter pravicah in dolžnostih delovne skupine, o delovni disciplini ter še o raznih drugih vprašanjih. Spričo tega, ker vedno večje število elektricarjev odhaja, bo treba kadrovskemu vprašanju posvetiti večjo pozornost. Za odhajanje delavcev iz našega podjetja je treba iskati vzroke predvsem pri osebnih dohodkih, ki so v Železarni nizki, v drugih kolektivih pa večji. Nerazumljivo je, da naši delavci pogosto delajo skupaj z delavci drugih firm, vendar so ob enakem delu njihovi prejemki zelo različni. Predlagajo uvedbo stimulacije za boljše delo.

Jasna in zrela beseda o integraciji in sanaciji železarne Jesenice

(nadalj. s 4. str.)

Omenjal je tudi skladnost reševanja prehoda na skrajšani delovni čas in planskih nalog, poudaril pa je tudi nujnost zaostrojitve delovne in tehnološke discipline.

Tudi Dante JASNIČ je govoril o ukinjanju manj akumulativnih obratov. Sprašuje se, kaj bo npr. z izvenprogramskimi šaržami, ki smo jih sedaj predelovali v valjarnah v rebrasto pločevino, ali bo z ukinitvijo tega agregata manj izvenprogramskih šarž oziroma kaj bomo z njimi. Iz tega razloga meni, da je vsako opuščanje manj akumulativnih obratov potrebno obravnavati že pri vložku oz. kompleksno. Potem je omenjal problem žičarne, kjer zaradi pomanjkanja vložka pa tudi delavcev moderni stroji stojijo. Po njegovem mnenju se bo prvenstveno potrebno zagristi v problem zastojev v valjarni žice, ki še vedno predstavljajo 50 do 52 % obratovalnega časa. Opaža se neekspeditivnost pri odstranjevanju manjših okvar in premajhna učinkovitost pri reševanju notranjih problemov. V tej razpravi ga je dopolnil Mavro LENARDIČ, ki je poudaril vzroke nerentabilnosti njihovega obrata, kajti kljub temu, da dobijo izvenprogramski vložek, ki bi sicer moral v staro železo, ga morajo plačati s polno ceno.

Stane TORKAR je izrazil nujnost, da kadrovska služba naredi ustrezno analizo, kakšni kadri in zakaj odhajajo iz kolektiva. Iz kolektiva odhajajo tudi dobri kadri z daljšo delovno prakso, ki jih prav gotovo mlajši delavci ne morejo enako učinkovito zamenjati. Karel POGAČAR je govoril o tem, da veliko stvari že nekaj let ponavljamo, vendar je bilo danes nekaj stvari dovolj kritično le prvič spregovorjenih. Meni, da smo v tovarni pri obravnavanju nekaterih stvari še preveč »prijatelji« in v tem je tudi vzrok, da nam delovna in tehnološka disciplina še marsikje šepa. Govoril je

tudi o kadrih in o tem, da nam dobri odhajajo, slabega pa še nismo nobenega postavili na cesto. Omenjal je tudi zastoj v valjarni žice in problem nadurnega dela vzdrževalcev, pri čemer smo bili slabi računarji, kajti ljudje za proste dni nočejo več delati. Naša rešitev je samo v zavestnem in discipliniranem izpolnjevanju notranjega sanacijskega programa.

Sašo DOLINAR je govoril o odnosih med proizvajalci vzdrževalci in o odnosih do delovnih orodij oz. strojev. Že na samem stroju takoj opaziš, kakšen odnos ima delavec do stroja, nekateri niti ne znajo ravnati s svojimi stroji, medtem ko imajo dobri, vestni delavci vedno manj okvar. Navajal je primer iz HVŽ, kjer je zaradi malomarnosti na stroju prišlo do velike finančne škode in zato meni, da bi bilo potrebno dobre proizvajalce, ki imajo skrben odnos do stroja, primerno stimulirati.

O težkih pogojih, v katerih delamo, je govoril Anton ZUPAN, ki so po njegovem mnenju tudi vzrok, da dobri delavci zapuščajo kolektiv. Pri nas lahko vsakdo izsili obračun, medtem ko lenuhu ne moremo dati obračuna; meni, da bo v tej smeri potrebno spremeniti notranjo zakonodajo. Poudaril je, da je skrajni čas, da tudi v kolektivu, v enoti in v grupi začnemo govoriti iskreno in jasno, kakor tu. Ko je govoril o problemu nelikvidnosti, je omenjal odnos med gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi. Kot primer je navedel banke, republiške in zvezne organe, občino in druge, ki že dalj časa delajo s skrajšanim delovnim časom, to je 42 ur z nič manjšimi ali celo veliko boljšimi osebnimi dohodki, z boljšimi počitniškimi regresi itd. To nam ne bi smelo biti vseeno. V vsem našem gospodarskem sistemu je še vedno preveč administrativnega reševanja, kar je v nasprotju s težnjami reforme. Tudi naši republiški in zvez-

ni poslanci niso opravičili svoje vloge v teh organih.

Matevž MALEJ je poudaril, da s samimi besedami in apeli ne bomo daleč prišli, bolj dosledno se bo treba soočiti z vprašanji, ali nekje nočejo, ali ne morejo, ali ne znajo.

O nalogah, ki nas čakajo v II. polletju, je ponovno spregovoril direktor sektorja za ekonomiko inž. Ivo ARZENŠEK. Ko bomo o tem govorili v delovnih enotah, v obratih, moramo biti dosledni in konkretni ter s konkretnimi zadolžitvami reševati interne probleme enote ali obrata. V sedanji praksi smo le preveč kazali na napake, drugih, medtem ko smo bili do svojih preveč tolerantni. Zunanji sanacijski ukrepi so ugodno rešeni, sedaj je naloga na nas, da še preostale notranje probleme sami učinkovito rešimo z angažiranjem celotnega vodstvenega kadra in delavcev.

Zdravko POGAČNIK je v svoji razpravi ugotovil, da današnja razprava daje neko upanje za večje premike, kar zagovarja tudi imenovanje direktorjev sektorjev, ki so s tem prevzeli polno odgovornost. Vloga političnih delavcev pa je, da prepričujemo delovni kolektiv, da delamo eden za vse in vsi za enega ter odstranjevati razprave o tem, katero delo je bolj ali manj pomembno. Z vso jasnostjo moramo postaviti pred kolektiv alternativo, da kdor noče živeti in delati s kolektivom, so mu vrata na široko odprta.

Srečko MLINARIČ je ob zaključku ugotovil, da je bila razprava zelo uspešna in da moramo na vseh nivojih ubrati pot iskrene, jasne in zrele besede. Sekretar tovarniške konference ZKS Tone VARL pa je predlagal zaključke, ki se nanašajo na to vsebino, ki so objavljeni ob koncu INFORMACIJ. Predlagal je tudi, da se iz zapisnika povzemajo vse tehte in kritične razprave in posredujejo samoupravnim organom in upravi podjetja v nadaljnje reševanje.

Ob zaključku lahko povzamemo, da je politični aktiv dovolj prizadeto in kritično govoril o sedanjem gospodarskem položaju podjetja. V vseh kritičnih mislih pa se je čutila tudi pripravljenost na vztrajno borbo za čimprejšnjo sanacijo stanja. Preudarne in iskrene besede izrečene na aktivu so potrdile, da se zdravo jedro kolektiva zaveda, kje so problemi in vzroki za sedanje stanje, obenem pa to pomeni jamstvo, da bodo uresničena predvidevanja v II. polletju z vztrajnim prizadevanjem vsega vodstvenega kadra in vsega delovnega kolektiva.

Ko se majejo tla

(13. nadaljevanje)

Izbruh Vezuva 20. marca 1944. leta je prekosil po svoji rušilnosti vse dotedanje.

Slika 16 — Vulkan Santorin (Egejsko morje)

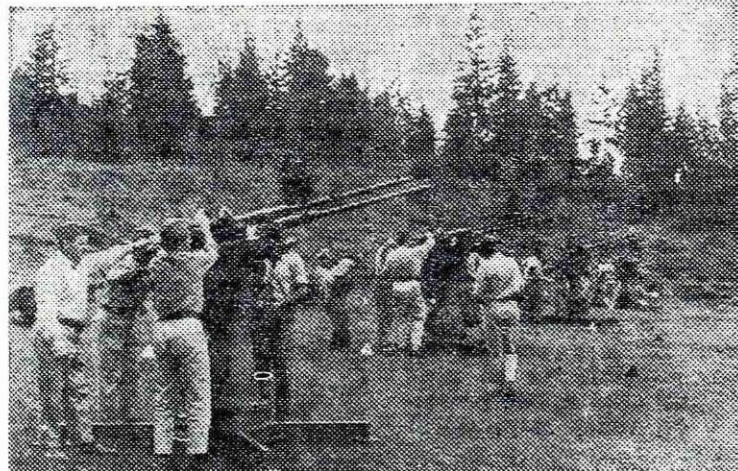

Slika 17 — Vulkanski otok Taketomi (Japonska)

Vulkanski izbruhi se pričnejo z eksplozijo plinov in pare

Kaj je pravzaprav izbruh vulkana?

Sprva so ljudje mislili, da so vulkani goreče gore. V resnici pa v vulkanu nič ne gori. Vulkanski izbruhi se začno z eksplozijo plinov in pare, ki so v magmi. Magma je zibelka vseh do danes znanih kemičnih prvin, iz nje so se razvile prve rudnine, prve kamenine, ki so postale izhodišče za nadaljnji razvoj rudnin. Magma je nekje v notranjosti zemlje, kjer je visoka temperatura in ogromen pritisk. S svojo eksplozivno silo razženejo lavo, ki je skrepenela v rovu žrela. Ko pride lava na površino ima visoko temperaturo (1000° do 1070°) in veliko hitrost izteka (3,5 km do 7,5 km na uro!)

Protiletalska enota naše Železarne, ki jo sestavljajo naši sodelavci, je med najboljšimi v Jugoslaviji

Spomini iz NOB

Ivan Arih:

Prvi in zadnji dnevi okupacije v Gornjesavski dolini

Gornjesavski kot s središčem Kranjsko goro je bil v bivši Jugoslaviji in tudi med okupacijo od treh strani občan z državno mejo. V Ratečah in na Vršču od Italije, na Karavankah pa je bila avstrijska meja. Zato je okupator takoj, ko je zasedel te kraje, ustanovil v Kranjski gori in okolici več močnih vojaških postojank. Poleg tega je tudi lega kraja taka, da se v tej okolici večje partizanske skupine niso mogle zadrževati dalj časa, da bi ostale neopazne.

Prva partizanska skupina petih mož je prišla v Srednji vrh že ob koncu aprila leta 1942. Bila pa je že po nekaj dneh izdana in je padla v zasedo v spodnjem Gozdu. Druga Krivčeva skupina pa je prišla v Podkoren v avgustu 1942. Poleg Ivana Krivca sta bila v tej skupini še Ivan Dovžan z Dovjega in Mencinger, doma nekje v bližini Skofje Loke. Toda čez zimo je ostal v Podkorenu le Krivec. Ko je bila v maju 1943 v Gornjesavski dolini izvedena prva množična aretacija, v kateri je bilo aretiranih čez 20 ljudi in so bili odpeljani v Begunje, se je moral tudi Krivec za nekaj časa umakniti iz tega kraja. Nanj je bila razpisana nagrada 50.000 nemških mark. Prva stalna partizanska skupina treh mož: Ivan Krivec s Hrušice, Ivan Jan iz Rečice pri Bledu in Matija Svetek iz Češnjice v Bohinju, je prišla v te kraje šele v avgustu 1943. Prve organizacijske sestanke pa so imeli v tem kraju že leta 1941 Ivan Krivec, Slavko Črnologar in Ignac Sterlekar.

V teh spominih bi rad opisal le dva najvažnejša dogodka našega kraja. To je prihod in odhod okupatorja iz Gornjesavske doline.

Aprila leta 1941, predno so te kraje zasedli Italijani, je jugoslovanska vojska minirala cestni in železniški most v Kranjski gori in železniški most v Gozd Martuljku. Iz Podkorena je šlo po nalogu orožnikov pet mož na Korensko sedlo, da bi tam zasekali z drevjem cesto in s tem ovirali prehod nemške vojske prek sedla. Te može so Nemci ujeli in jih odpeljali v Avstrijo v internacijo. Prodiranje Italijanov je ovirala jugoslovanska četa, sestavljena iz graničarjev, nekaj domačinov, financarjev in orožnikov. Vodila pa sta jo neki graničarski oficir in rezervni oficir dr. Bregar, takratni sodnik v Kranjski gori. Prvi spopad je bil nad vasjo Podkoren. Od tod se je morala jugoslovanska enota umakniti. Naslednjega dne, t.j. 7. aprila, pa je prišlo do ponovnega spopada v spod. delu vasi Gozd Martuljek. Padli so trije Italijani. Na jugoslovanski strani pa je padel grani-

čar Mihajlo Dukić. Italijani so se morali umakniti nazaj v Kranjsko goro. Jezni zaradi poraza so pobrali vse moške, katere so dobili v roke ob svojem umiku. Bilo jih je trinajst. Odpeljali so jih najprej v Trbiž, nato pa v Gorico. Italijani sami niso več tvegali ponovnega prodiranja po dolini. Šele drugi dan, ko so prišli prek Korenskega sedla Nemci, so se vrnili pomešani en Nemec in en Italijan. Niso pa več naleteli na odpor, ker se je jugoslovanska vojska že umaknila.

Po štirih letih okupacije pa je bila v maju leta 1945 zopet Gornjesavska dolina prizorščje zadnjih bojov.

Konec aprila 1945 je partizanska skupina v Srednjem vrhu razorožila železniško stražo v Gozd Martuljku. Posredovali so domači aktivisti in straža se je predala brez boja. V tej akciji je dobila partizanska skupina v skladišču hotela Robič precej orožja, med drugim tudi tri strojne puške. Čez nekaj dni se je predala tudi železniška straža v spodnjem delu Kranjske gore, katera je imela svoje skladišče pri Polonjeku. Partizanska skupina, ki je izvedla ti 2 akciji, je štela kakih 15 borcev. Spadali so delno k Jeseniško-bohinjs-

skemu, delno pa h Kokršskemu odredu. Nato so partizani predlagali predajo tudi Nemcem v vili Hosfeld (sedaj vila Tatjana). Tam so bili nastanjeni »colarji«. Ti pa so poziv odbili in so začeli streljati. Partizanska četa se je morala umakniti. Dne 3. maja sta dva aktivista razobesila opoldne na zvoniku kranjskogorske cerkve jugoslovansko zastavo z rdečo zvezdo. Nemško orožništvo in vojska so nastopili zelo odločno. Po vsej vasi so iskali storilce. Ti pa so se že umaknili. Zastavo je moral pod nemškim pritiskom sneti cerkovnik.

Ker je bilo na voljo dovolj orožja in je bilo jasno, da se bodo Nemci poskušali umikati prek Korenskega sedla, je izdal komandir partizanske čete Pristavec, doma iz Bohinja, poziv domačinom, naj se priključijo četi. Pozivu se je odzvalo precej mož in fantov. Zda se je vdala tudi posadka »colarjev« v Podkorenu. Dne 4. maja so partizani zaustavili v Gozd Martuljku precej močno nemško avtokolono. Nekaj Nemcev se je vdalo, nekaj pa se jih je umaknilo nazaj proti Jesenicam. Pri tem je bil ubit nemški šofer, ker se ni pokoril pozivu in ni hotel ustaviti vozila. Petega maja so začeli

partizani napad na vilo Hosfeld. Nekaj »colarjev« se je ob napadu umaknilo in odšlo čez potok Pišence v Karavanke. Nadomestila pa jih je neka nemška zaščitna četa, ki je streljala z mitraljezom in oddala tudi nekaj strelcev iz gorskega topa proti partizanski skupini v Srednji vrh. Nemci so se upirali do večera. Potem pa so se umaknili in pustili gorski top in strojnico. Med spopadom je nastal požar na gospodarskem poslopju pri Koširju. Pogorelo je gospodarsko poslopje in hiša.

V tem času pa se je prebijala od Jesenic proti Korenskemu sedlu nemška protiletalska avtokolona. Zadrževali so jo z obstreljevanjem partizani, med katerimi je bil že del Jeseniško-bohinjskega odreda. Nemci, ki so se zvečer 5. maja umaknili iz Kranjske gore, so se 6. maja zjutraj skušali prebiti do prodirajoče avtokolone, ki je bila že v spodnjem delu vasi Gozd Martuljka in dobiti z njimi zvezo. Toda pred vasjo so naleteli na partizane in so se morali umakniti. Ranjen je bil en partizan.

Medtem je prišla v Podkoren od meje iz Rateč angleško-ameriška patrulja. Ta je dala Nemcem nalog, da se

morajo umakniti iz vasi na jugoslovansko-avstrijsko mejo vrh Karavank. Patrulja se je potem vrnila nazaj prek italijanske meje, Nemci pa so se umaknili iz vasi Podkoren. Toda zasedli so tik nad vasjo izkopane strelske jarkove. Tam je bila minirana tudi cesta. Čakali so, da se prebije z Jesenic avtokolona do sedla, potem pa bi spustili v zrak minirano cesto. Nemški oficir, ki je poveljeval četi v Podkorenu, je pred svojim odhodom iz vasi zagrozil, da se bo še kruto maščeval, predno bo za stalno zapustil ta kraj. Najbrž bi bil grožnja tudi uresničil, če bi se protiletalska kolona prebila do sedla. Ta nemška zaščit. četa je imela nalogo, da počaka, da se protiletalska avtokolona prebije do prelaza v Podkorenu in potem spusti cesto nad Podkorenom v zrak in s tem zapre prehod preko Korenskega sedla. Če bi se jim posrečilo, bi bila nedvomno vas Podkoren zelo prizadeta. Kajti šele po umiku Nemcev so ugotovili ogromne količine razstreliva na tem odseku.

Ko so se Nemci umakali iz Kranjske gore, so razstrelili zadnjo steno hotela Erika in most čez Pišenco v Jasni. Od izstrelkov nemške avtokolone je nastal gozdni po-

Anton Žerjav

(5. nadalj.)

Iz hiše na Murovi št. 9 je volk odnesel celo malega otroka, starega okrog tri leta. (Po pripovedovanju se je to dogodilo takole: Včasih so postavljali lesena stranišča daleč proč od hiše, to je ravno nasprotno od danes. Neke noči je ta otrok šel na potrebo kar ven na odprto jamo za gnoj. V roki je držal prižgane trske, pa čeprav je znano, da se volk svetlobe boji, je odnesel tega nesrečnega otroka naravnost čez Savo v Mežakljo in ga niso nikdar več videli.) V levi roki je nočni čuvaj nosil precej veliko svetilko imenovano »laterno«, v kateri je gorela doma izdelana sveča iz loja, ali pa domače laneno olje. Prek ramena dolge sukne, tkane iz domačega lanu, mu je visel kozji rog, da je lahko v primeru ognja začel klicati ljudi na pomoč. Za gašenje in obenem za napajanje živine so imeli po vasi postavljene velike zidane vodnjake »korita«, katera so morala biti vedno polna vode. Obenem je v korita tekla tudi pitna voda. Vodo so imeli speljano iz zbiralnika v Mercu še po lesenih ceveh, ni pa znano, kje so take cevi izdelovali. Teh vodnjakov je

Nastanek Kosove graščine na Jesenicah

bilo na Jesenicah, Savi, Plavžu, Hrušici, Plavškem rovtu in Planini skupaj okrog 18. Vsi so imeli lesene pritočne in odtočne cevi, šele pozneje so kupili pri znanem edinem livarju »Samassiju« v Ljubljani vlitve cevi ter jih na nekaterih vodnjakih zamenjali z lesenimi. Pravijo, da je bila pitna voda veliko boljša v lesenih ceveh kakor v železnih.

Obveščanje ljudi o raznih občinskih predpisih in dajtevah je bilo vsako nedeljo pred cerkvijo, v nujnih primerih pa večkrat tudi med tednom. Za oznanjevalca je bil postavljen navadno kak kajžar, ker plača ni bila velika in se ne bi mogel preživljati samo s to službo. Važno je bilo le, da je znal brati in vsaj nekoliko pisati, ker vsak spis je bil pisan samo ročno, ker pisalnih strojev še niso poznali. Čez ramena je nosil oznanjevalec mali boben »tambor«, na katerem je bila napeta suha domača volovska koža. Na to kožo je tolkel z dvema malima palicama toliko časa, da se je nabralo toliko ljudi skupaj, da je lahko prebral razglas. Tak način obveščanja ljudi smo lahko videli še med drugo svetovno vojno

belokranjski partizani v osvobojenem Črnomlju.

Tretji človek, ki ga je plačevala občina, je bil grobar na Murovi št. 9, hiša pa je bila pred kratkim podrt in na istem mestu zidajo novo. Po domače se je reklo pri »Cimpermanu«. Pokopališče je bilo majhno, še okrog stare jeseniške cerkve, ki so jo leta 1932 povečali, pokopališče pa izravnavali. Novega so naredili na nekdanji Kosovi njivi okrog leta 1900. Nekaj nagrobnih spomenikov je še danes prav dobro ohranjenih, ki spominjajo na nekdanje staro jeseniško pokopališče. Tudi stara mrtvašnica je še na istem mestu in razen pločevinaste strehe še prav taka, kot je bila v že omenjenih časih za potrebe takratnega jeseniškega prebivalstva. V tej mrtvašnici je ležala in čakala do pokopa tudi stara Ruardova služkinja Hanna. Vse življenje, skoraj 60 let, je posvetila delu in vzgoji otrok v graščini na Savi, nazadnje pa za njen mrtvaški oder za njeno prostora v tej veliki in prostorni stavbi.

Imeli so tudi nekakšnega mrliškega oglednika in čuvaja, če je pokojnik ležal v

mrtvašnici. Takrat namreč ni bilo v navadi, da bi mrtvašnico s pokojnikom čez noč zaprli, mapak je bil vedno postavljen čuvaj, to je bil že omenjeni mrliški oglednik obenem. Ta oglednik in čuvaj, plačan iz občinske blagajne, je bil na sedanji Rogljevici ulici št. 2, s takratnim domačim imenom hiše pri »Kokračanu«.

Razumljivo je, da so morali imeti tudi svojega cestarja in to dva. Za cesarsko kraljevega cestarja je bil postavljen domačin s Plavža, kateremu se rekli po domače »begmajster«. Hiša z istim imenom je stala na današnjem Zgornjem Plavžu tik ob glavni cesti, ki so jo zaradi širjenja pred letom porušili. Tega cestarja je sicer plačevala občina, spadal pa je pod vse ostale državne cestarje. Drugi pravi občinski cestar je imel hišo, ki je še danes prav tam in sicer zadnja na cesti na Golico, od Jesenic proti Planini. Tudi temu so rekli »begmajster«, kakor tudi njegovi hiši. Skrbel je za vsa popravila cest in poti v bližnji okolici Jesenic. Posebno kontrolo je vodil pri prevozu rude od Savskih jam do plavža na Savi. Vsak voznik je moral imeti za zaviranje na kolesih tako imenovano »cokljo«, to je okrog pol metra dolgo kovano železo pripeto na kratko verigo, ker v nasprot-

žal strugu in na Tabrah. Orelka je bila zažgana tučmanova hiša in mlin. Obloplji sta pogoreli do ta

tem časom, ko se je prala nemška avtokolona izda proti Kranjski gori pa prišla po cesti prek Vršiču. Dalmatinska brigada da samo pehota. Zarazdejanih mostov po cesti Vršiču se je morala tagada pri Bovcu razdelitehota je šla po cesti pr Vršiču, vozila pa prek Rana na Trbiž. Ko so prišlimatinski borci v Kranjskoro, so se po nasvetu tamnega predsednika odbOF v Podkorenu razdelisicer je en del šel v Poren, da zaščiti vas, ki je brez vsake zaščite in potisom nemške grožnje, drdel brigade pa se je v spjem delu Kranjske gore železniški progi med železnim mostom in cestni prehodom čez železnico rav strelsko vrsto. Takre bila nemška avtokoloddaljena od tega kraja lekih dvesto metrov. Lepose je prebijala naprej, kejo od vseh strani zasizstrelki naše narodnosodilne vojske. Od dvehstupartizanske enote, odspaj pa dalmatinska brigaNeki mladi Dalmatinceje še kakih sto metrov na Nemcem nasproti. Postse je za vogal hiše št. 90 (daj 9) in ko je pripeljal prvo vrnjak mimo hiše št. 85 (daj 8), je izstrelil nanj prankovsko mino. Ubil je šoa, avto pa se je postavil

počez čez cesto in zaprl cesto. Nemci ga niso mogli odstraniti, ker so se znašli pod krogami od treh strani. Privolili so v pogajanje s pogojem, da jih pustijo oditi brez orožja. V tem boju so padli štirje Nemci, poveljnik kolone pa se je sam ustrelil.

Med tem pa so borci Dalmatinske brigade v Podkorenu naredili skupno s člani odbora OF načrt, kako priti Nemcem na Medveju nad vasjo neopazno za hrbet in jih prisiliti k predaji in s tem preprečiti razstrelitev ceste. Četo je vodil mlad oficir. K Nemcem je poslal vojaka, s katerim naj bi se Nemci pogajali. Nemci so pogajanja zavrnil z besedami, da se z navadnim vojakom ne pogajajo. Toda oficir je poslal k Nemcem ponovno še enega vojaka, da bi jih preslepil in pridobil na času. Tudi drugi vojak se je vrnil brez uspeha. Medtem pa so prišli borci od zgornje strani Nemcem za hrbet in jih tako prisilili k predaji.

Tako so borci IV. Dalmatinske brigade rešili Kranjsko goro in Podkoren pred katastrofo, katera bi jih bila zagotovo v večji ali manjši meri zadela zadnji dan okupacije. Zato se prebivalci obeh vasi še danes s hvaležnostjo spominjajo borcev iz Dalmacije.

S temi boji se je končala okupacija Gornjesavske doline in 9. maja je bila splošna mobilizacija, kateri je sledil pohod na Koroško.

ne primeru bi se cesta ozna pot preveč poškodovale Marsikdo, če se ni držal te ravil, to je da je zavikar na sama kolesa zveje je plačal kazen. Nekaj se zaviranja s »cokljo« se po se danes, in sicer prekh Pejce, kjer je bila edinazna pot in kjer so danzaem vozili z malimi vozidlo Savskih jam rudoimenje za Ruardov plavžnavi.

si svojega zdravnika so jece kmalu dobile. Skoro istem mestu današnje Mševe vile je stala hiša z močnim zidovjem, v ka je bil zdravnik z imenom Papež. Imeli so ga za dobrega zdravnika, ker je pripravljen pomagati ljam ob vsakem času. Po zala pa so morali hoditi namo tudi peš v Radovljicoer je bil v tej okolici ediprivatni apotekar, katetu so rekli po domače »da. Da ni bilo treba hodivsakemu posebej po zala in drugih opravkih vovljico ali njeno okolico to opravljala prostovoneka ženska doma priz hiše, v kateri je bil žetrej omenjeni mrliški onik. Tej ženski, ki je bistalno na poti, so rekli »vka«. Plačevali pa so jo ljo po količini kupljenega v krajcerjih. Razume se to delo ni bilo lahko, šebno zato ne, ker so v

tistih časih po samotnih krajih, kakor tudi ob cestah in poteh se gospodarili razni rokvnjači in tatovi. K omenjenemu apotekarju v Radovljico pa so hodili ljudje večkrat kar osebno, ker je zelo veliko vedel o boleznih.

V tej jeseniški okolici je bilo tudi nekaj domačih ranocelnikov samoukov, posebno žensk, katerim so rekli kar po domače »pintar« ali »pintarica«. Eden takih zelo priznanih jeseniških ranocelnikov je bil Janez Trpin, doma nekje s Primorskega. Poleti je ljudem pomagal kot dninar pri košnji in spravilu sena, obenem pa pridno nabiral in sušil razna zdravilna zelišča, katera je po dolgoletnih izkušnjah zelo dobro poznal. Ta suha zelišča je imel shranjena pri različnih hišah in to samo na podstrešju senikov oziroma skednjev. Tudi edini poklicni živinozdravnik je bil le v Radovljici in so mu v spačeni nemški besedi rekli »tirac«. Klicali so ga pa le v zelo nujnih primerih, ker je bilo domačih živinozdravnikov samoukov v okolici Jesenic kar precej. Po dolgoletnih izkušnjah pri živini so si pridobili toliko znanja, da so bolno živino, čeprav na preprost način, kar sigurno ozdravili.

(nadalj. prih.)

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

82

upanje se je še zganilo v njem, ko jo je ondan srečal pod cerkvijo, a je ugasnilo, čim jo je videl odhajati z drugimi fanti in dekleti. In naposled, je že večkrat ugotavljal, se ji ne more približati, dokler bo brez posla.

Take misli nosijo Tineta proti gozdu, ne da bi hotel misliti nanje. Same prihajajo. Prihajajo tudi takrat, kadar bi človek najraje na vse skupaj pozabil. A kaj ko človekovi možgani nikoli ne počivajo in nenehno odpirajo misli, marsikdaj (vsaj človek bi tako mislil) popolnoma brezvezne in nepotrebne. Bogvekam bi še zanašale Tineta, da jih ni prestrigel kričav ženski glas, ko je nekajkrat kakor s skrhanimi škarjami zarezal vanje, preden je Tine začutil, da so ženski klici namenjeni njemu.

»Saj si ti tisti bresposelna pob... Ti, ja, ti...« kliče Tineta glas, dokler v oknu uradniške hiše ne zagleda gospe W. Wildbachove.

»Ja, jaz sem, gospa!« odgovarja Tine v pričakovanju, kaj bi žena inženirja Wildbacha rada.

»Počakala tam dol! Debo imela zate,« govori v svoji »nemški« slovenščini. »Delo?« se razveseli Tine in ugleda pravo goro bukovih drv, že lepo sežaganih, toliko, da bi lahko kurila z njimi tri zime in ne eno samo. »To so drva, ki jih je inženir Wildbach prejel od tovarne,« ve Tine. To je uradniški privilegij. »Torej ga novi lastniki še niso ukinili?« se vprašuje in ugaane, da je morda gospa Wildbachova prav zaradi govoric o ukinitvi tega privilegija pohitela z naročilom brezplačne kurjave, da bi ne zamudila te, morda zadnje brezplačne priložnosti.

Ob pogledu na lepa bukova drva in ob misli na zastojno kurjavo, ki jo prejema uradniki indu-

SIVO MESTO

strijske družbe iz tovarniških gozdov, uhajajo Tine-tove misli k starcem in otrokom na tovarniškem nasipu, ki se morajo nučiti z nabiranjem ostankov premoga. Delavci nimajo v tovarni takih privilegijev kakor uradniki. Kurjavo za zimo morajo kupovati, a je predraga. Da bi lahko prebili vso zimo v tople zakurjenih stanovanjih. Zato kurijo samo štedilnike in prebijejo zimo, ki je v sivem mestu navadno vselej mrzla, skoro prava »sibirska« zima, sobo pa zakurijo le ob božiču in za novo leto z bački, ki jih naberejo po hostah, če plačajo odškodnino lastnikom, ali z žamanjem ali žaganjem, če imajo peči in štedilnike na žaganje, ki ga je treba prav tako kupiti kakor žamanje, bodisi na tovarniški žagi ali drugih žagah.

»Lepa drva,« sliši Tine za seboj, a ne razume, ker gospa odgovarja v nemščini neki drugi gospe, mladi, da bi bila lahko hčerka gospe Wildbachove.

To je gospa Waldnerjeva, žena železniškega inženirja Herberta Waldnerja, postaranega gospoda in sošolca inženirja Wildbacha. Lepa, skoro trideset let mlajša od svojega petdesetletnega moža, je ta žena, ki jo staremu (vsaj v primerjavi z njo staremu) inženirju zavidava vsa mestna gospoda, pa tudi drugi se čudijo, kako si je postarani, že osiveli inženir mogel pred tremi leti osvojiti in poročiti tako mlado lepotic, ki jo zaradi »starca« pomilujejo, obenem pa jo obsojajo, češ da se je poročila z »naslovom« in inženirjevimi »dohodki«, ne pa z inženirjem kot postaranim človekom.

Tine gospe Waldnerjeve še ne pozna, vseeno pa povese pogled, ko se sreča z gospejinimi očmi, ki ga spominjajo Adelinih; prav tako lepe so kakor Adeline in prav tako se svetlo sijejo v soju barve, kakršno v naravi vidiš lahko samo v tistem poslednjem odtenku umirajočega dneva, ko je nebo že temno modro in so na njem že zvezde, prav na zahodu doline, nad kotičkom, kjer se stikata oba pasova gora, pa sije ozki zelenosinji trak zadnje svetlobe, ki bi jo človek zaradi posebne sladko vznemirjajoče lepote gledal in gledal in sanjaril o samih lepih rečeh.

Toda Tineta ta lepota, ki jo izžareva mlada gospa, ne vznemirja, marveč sledi gospe Wildbachovi, ki ga pelje v drvarnico in mu govori, kako naj v drvarnici poravna drva.

»Bojim se, da jih je preveč, da bi lahko šla vsa noter,« podvomi Tine, ki je že približno preračunal, da je razžaganih bukovih drv preveč, da bi lahko vsa poravnal v drvarnico, čeprav je drvarnica prostorna, celo prostornejša od kolibe, v kateri prebivata z materjo.

»Nič sato,« pravi gospa Wildbachova v svoji »nemški« slovenščini. »Kar ne boš bila sprafila notri, slošila pred drfarnica in zadekala s pleh,« kaže na svetlo zrcalno pločevino, ki ji jo je sposloval v tovarni mož.

»Bom,« se Tine loti dela in se ne meni več za gospe, ki odhajata v stanovanje.

»Kakšen fant,« mlada gospa ne more skriti občudovanja.

»Ja, čeden, zelo čeden,« pravi gospa Wildbachova v nemščini. »Če je pa marljiv, kakor je postaven in lep, bomo pa šele videli. Lepota in pridnost sta le redkokdaj sestri.«

Mlada gospa molči. Rada bi prikrla rdečico, ki ji ob pogledu na Tineta sili na obraz.

»Ne razumeš, mein Kind?« pogleda Wildbachova mlado Waldnerjevo ženo. »Ah, res, menda sem te užalila. Tudi ti si lepa. No, ne zardevaj! Nobeno pravilo, tako pravi moj Karl, ne drži za vse podobne stvari. So izjeme. Ja, tako pravi moj Karl, izjema potrjuje pravilo! Sicer pa tebi, mein Kind, ni treba delati razen zase, ker je Verner (tako je ime inženirju Waldnerju) le redkokdaj doma. Če pa ne zmoreš, ti bo prav gotovo najel služkinjo...«

»Ne, ne, služkinj ne trpim,« govori mlada gospa, čeprav vidi po iskrici, ki se je zasvetlikala v očeh petdesetletne gospe Wildbachove, da ji Wildbachova ne verjame, ker najbrž računa po višini Waldnerjeve mesečne plače, ki se z mesečno plačo inženirja Wildbacha ne da primerjati, saj je za celo polovico nižja. Državne železnice niso tovarna industrijske družbe, ki stare izkušene inženirje plačuje le za spoznanje slabše, kakor so plačani inženirji v bogatih industrijskih državah, zdaj pa, ko svet pretresa splošna gospodarska kriza, so razlike še bolj neznatne. Videti je, da novi lastniki industrijske družbe nočejo izgubiti izkušenih strokovnjakov, čeprav jim prav nič ne prikrivajo, da jim bodo moralj prejemke znižati, če se prenova tovarniških obratov in uvedba sodobnih ali vsaj sodobnejših naprav ne bosta obnesli in če je ne bodo mogli v celoti prevrniti na delavska ramena s tem, da bodo delavstvu občutno znižali zaslužek, na kar delavstvo je pripravljalo s slikanjem težkih gospodarskih razmer po svetu in doma. Trenutno pa kljub svetovni gospodarski krizi za inženirje, kakršen je inženir Karl Wildbach, ni še nobene nevarnosti, medtem ko je železnica že tretjič občutno znižala mesečne prejemke ne samo navadnim železničarjem, marveč tudi inženirjem in drugim višjim železniškim uradnikom. »Ne misli, da zaradi denarja ne maram služkinje. O ne! Denarja ima Verner za troje življenj in ne za eno samo. Toda v stanovanju sem najraje sama. Nimam rada ljudi, ki ti gledajo pod roke.«

»Tudi jaz sem bila taka, ko sem bila v tvojih letih, mein Kind,« vzdihne gospa Wildbachova. »Služkinje, zlasti če so mlade in ljubke, ti lahko prav kmalu speljejo moža k močkanju za tvojim hrbtom. Moški, kadar jih zajame ogenj strasti, pozabljajo na svoj stan, na položaj v družbi. Samo mlado žensko meso vidijo, živali, seveda, če je služkinja lepa. Pripelji mu grdo služkinjo v hišo, pa jo bo šikaniral toliko časa, da bo odpovedala. Pripelji mu mlado in lepo, pa bo v njegovih očeh najboljša in najbolj pridna služkinja. Ne bo videl nezloščene parketa, ne pajčevinastih niti na stropu. Gledal bo samo v njeno postavico, noge, ritkico in izrabil prvo priložnost, ko bo sam z njo... No, in potem ti bo zrasla lepa služkinja čez glavo... Vidiš, mein Kind, zato v mladih letih služkinj nisem trpela.«

Tako govori gospa Wildbachova, kakor da je doživela take stvari s služkinjami sama.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

Informacija o gospodarskem položaju Železarne v I. polletju

Polletno poslovno poročilo, sanacijski program in naloge

Zadnje dni meseca julija so organi ŽJ (odbor za poslovno politiko, odbor za dohodek in sistem nagrajevanja ter delavski svet Železarne) obravnavali na osnovi poslovnega poročila gospodarski položaj Železarne. Analizirali so izvajanje sanacijskega programa, sprejetega v mesecu marcu. Sekretariat konference ZK, predsedstvo tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata in predsedstvo ZMS Železarne so bili enotnega mnenja, da je potrebno vsem osnovnim organizacijam posredovati nekatere glavne informacije o gospodarjenju v Železarni in o nalogah, ki so pred nami. Navedeno informacijo je obvezno, da obravnavajo vsi oddelki ZK, sindikalni odbori in aktivni ZM železarne Jesenice.

Gospodarski položaj

a) V mesecu marcu sprejeti sanacijski program je postavil pred kolektiv in družbo naslednje osnovne naloge:

- Dogovor o reševanju težkega gospodarskega položaja (leto 1968 smo zaključili s 57.000.000 N din izgube) na nivoju občine, republike in zveze.

- Osebnih dohodkov se vežejo na finančne možnosti oziroma dokler se finančno stanje ne popravi, se zadržijo na nivoju IV. tromesečja leta 1968.

- Uvedla se je politika priprtilih vrat za sprejem novih delavcev z namenom, da se zniža število zaposlenih.

- V skladu z nadaljnjim razvojem Železarne naj se postopoma reducirajo tisti agregati, ki povečujejo poslovno izgubo.

b) Izvrševanje navedenih nalog sanacijskega programa, gledano skozi poslovno poročilo, prikazuje:

- Zahvaljujoč večini delovnega kolektiva smo v letošnjem I. polletju za več kot polovico znižali poslovno izgubo nasproti istemu obdobju leta 1968. Polletje smo zaključili še vedno s čez 10.000.000 N din izgube, ki je več ali manj pogojena s pomanjkljivostmi pri našem delu.

- Družbeni dogovori (občina, republika, zveza) se, čeprav z zakasnitvijo, ugodno izpolnjujejo.

- dosegli smo moratorij KBH — JIB — KA za 29.000.000 ND

- dosegli smo povečanje cen za 5 % — efekt 16.000.000 ND

- dosegli nekaj komercialnih efektov za 4.000.000 ND skupaj predvideno 44.100.000 ND

Ob tem povečanju pa se pričakuje še dodatni finančni efekti (vodni prispevek, še nadaljnje dogovarjanje o cenah), za kar se je odločil delavski svet Železarne na svoji izredni seji 21. 7. 1969.

Ceprav lahko ugodno ocenimo izpolnjevanje obveznosti družbe, pa prekoračitve stroškov proizvodnje, neizpolnjene obveznosti naročil do kupcev (okrog 31.000 ton) itd., zmanjšujejo uspehe relativno dobrega dela v I. polletju.

- Finančni plan (za leto 1969) je predvideval izgube 25.000.000 ND

- Povečanje mase osebnega dohodka 5.000.000 ND

- Prenos iz leta 1968 14.100.000 ND skupaj predvideno 44.000.000 ND

Iz polletnega poslovnega poročila je razvidno,

da smo zaključili z 12.422.660,62 N din izgube. Če pri prognozi rezultatov za II. polletje lahko ocenimo, da se ta izguba poveča na približno 25.000.000 N din, seveda pod pogojem, da dobre rezultate I. polletja ne poslabšamo (kritični mesec julij). Pri upoštevanju 5 % povečanja cen, kar znaša okrog 16.000.000 N din, se izguba za leto 1969 zniža na 10.000.000 ND. Ker pa moramo bilančno izravnati prenos iz leta 1968 za 14.100.000 N din, se ponovno ta znesek poveča skoraj na 25.000.000 N din. V juliju je bil odobren moratorij JIBKE za 14.000.000 N din, kar nam ponovno znižuje predvideno izgubo. Naša skupna naloga v II. polletju je, da poslujemo brez tekoče izgube. V tem primeru bi leto 1969 zaključili z morebitnim presežkom, oziroma bi celo krili večji del izgube, ki je nastala pri prenosu iz leta 1968. To nam daje tudi realne možnosti delnega povečanja mase osebnega dohodka v IV. kvartalu! Vse to zahteva, da v II. polletju izredno dobro delamo, znižujemo stroške in dosledno izvajamo proizvodne programe, če hočemo zamujeno v I. polletju nadoknaditi.

c) Na osnovi takih ugotovitev in pokazateljev so uprava podjetja, odbor za poslovno politiko in delavski svet Železarne smatrali, da se ob takih rezultatih glede na sanacijske določbe ne more že za III. tromesečje povečati masa osebnega dohodka.

- Vsako povečanje mase osebnega dohodka bi ob tem pomenilo:

- povečanje poslovne izgube,
- nevarnost intervencije družbe, da pridemo na minimalni osebni dohodek,

- Povečanje mase osebnega dohodka, ob taki nelikvidnosti, pomeni, da osebni dohodek sicer trenutno izplačujemo, s tem pa nam bi v IV. tromesečju pretela nevarnost, da ne bi imeli finančnih sredstev za nabavo osnovnih surovin, brez katerih si ne moremo predstavljati proizvodnje.

- Glede na tako stanje so ustrezni odbori samoupravljanja sprejeli stališča konference ZK in sindikalne organizacije, da se na področju nagrajevanja napravi odločnejši premik in sicer:

- odpravijo naj se anomalije nenormalnih razlik med obrati in posamezniki enakih kvalifikacij (kategorij),

- uvedejo naj se stimulacijske in penalizacijske oblike nagrajevanja za strokovne delavce,
- uredijo naj se dodatne (bolj dinamične) stimulacije znotraj obratov.

- Z boljšo organizacijo dela in z dobrimi proizvodnimi rezultati ter nadaljnjim zniževanjem števila zaposlenih (tisti, ki se ne želijo polno vključiti v delovne napore večine kolektiva, lahko

takoj zapustijo delo oziroma še več, naša skupna dolžnost je, da jim povemo, da si delo lahko izbirajo drugje) in ukinjanjem nizko rentabilnih agregatov, je ne glede na to, da se masa osebnega dohodka ne poveča, zagotovljen večji osebni dohodek na posameznika.

- Od dobrega ali slabega dela v III. tromesečju je odvisno, ali se bo v IV. tromesečju lahko tudi masa osebnega dohodka nekoliko povečala. Zunanji efekti, predvsem pa izredno dobro delo nekaterih obratov (jeklovlek itd.) nakazujejo možnosti, da je to tudi uresničljivo.

d) Število zaposlenih v Železarni upada v skladu z že omenjenimi zahtevami. Ob koncu leta bo stanje zaposlenih okrog 6.000 oseb. To zniževanje zaposlenih gre sem in tja na škodo ključnih delovnih mest, kar povzroča velike težave.

- Zato je nujna (kar ima uprava v programu) pospešena ukinitvev nizko rentabilnih agregatov, s tem da se preusmerijo delavci na visoko produktivne agregate, katere je nujno polno izkoriščati.

Takšna redukcija pomeni:

- polna ali delna ustavitvev agregatov, ki povečujejo poslovno izgubo,

- polna zasedba agregatov, ki so akumulativni,
- in končno taki ukrepi dajo realno osnovo za pospešen prehod na 42-urni delovni teden.

- Po zakonu smo dolžni do 1. IV. 1970 preiti na skrajšan delovni čas. Delavski svet Železarne je na zadnji seji sprejel sklep, da se s postopnim uvajanjem takoj prične po naslednjem vrstnem redu:

- proizvodni obrati (bluming, jeklovlek, valjalna žice itd.),
- vzdrževanje, energija,
- upravne službe.

Zaključki:

Na osnovi informacije predlagamo naslednje zaključke:

a) Vsi oddelki ZK, sindikalni odbori in vodstva aktivov ZM Železarne so obvezni, da o navedeni informaciji razpravljajo ter seznaniijo delovno skupnost Železarne.

b) Ob obravnavi navedene informacije naj se podajo analize stanja v obratih, glede na izpolnjevanje lastnih obveznosti do skupnih nalog. Pri tem dati posebni poudarek:

- na delovno moralo, delovno in tehnološko disciplino,

- na proizvodne pokazatelje (izplen, kvaliteta, stroški itd.).

c) V priprave na referendum, ki bo 15. 9. 1969 v vseh slovenskih železarnah, je dolžnost in obveza vseh članov ZK, sindikata in Zveze mladine, da se aktivno vključijo na sestankih delovnih skupin in v drugih oblikah razgovorov.

d) Vodstva političnih organizacij v obratih so dolžna redno obveščati sekretariat ZK, predsedstvo tovarniškega odbora in ZM Železarne o politični situaciji v obratu glede na gospodarjenje in priprave na referendum.

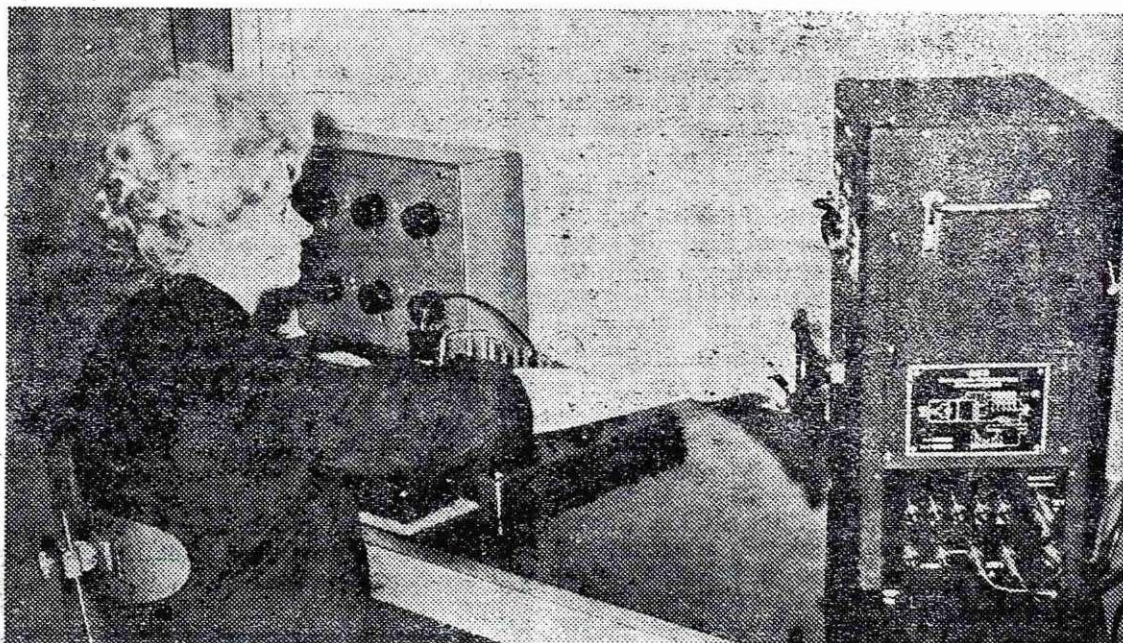
Za politični aktiv:
sekretariat konference ZK,
predsedstvo TO OOS,
predsedstvo ZM
železarne Jesenice

V juliju 59 poškodb na delovnih mestih

V vsej Železarni je bilo po podatkih, ki jih je zbrala služba za varstvo pri delu, v preteklem mesecu poškodovanih na delovnih mestih 59 naših sodelavcev. Zaradi poškodb pri delu smo izgubili 1.163 delovnih dni. Mesec julij je edini mesec v letu 1969, da ni bilo poškodb na poti v

službo in iz službe. Pregled poškodb po posameznih delovnih enotah je naslednji: v talilnicah 14 poškodb in 284 izgubljenih delovnih dni, v valjalni Bela 6 poškodb in 209 dni, v valjalni Javornik 11 poškodb in 266 dni, v predelovalnih obratih 8 poškodb in 119 dni, v energetskih obratih tokrat ni bilo poškodb, vzdrževalni obrati 12 poškodb in 186 dni, transportni obrat 4 poškodbe in 84 dni ter upravne službe 4 poškodbe in 15 izgubljenih delovnih dni. K izgubljenim dnevom moramo prišteti še 54 dni zaradi poškodb na poti iz prejšnjih mesecev in sicer 27 dni valjarne Javornik ter 27 dni vzdrževalni obrati.

Dopisujte v Železarja

RO — aparat za merjenje magnetnih lastnosti elektropločevine

S skupščine občine Jesenice

Za modernizacijo v kmetijstvu

Pred mesecem dni so na seji obeh zborov Skupščine občine Jesenice razpravljali o nekaterih spremembah in dopolnitvah odloka o prispevkih in davkih občanov. Povod za razpravo so bile nekatere pripombe sveta krajevnih skupnosti Žirovnica in pa republiškega sekretariata za finance, ki je v proučevanju občinskih predpisov ugotovil nekatera manjša neskladja z zakonom o prispevkih in davkih občanov.

Svet krajevnih skupnosti Žirovnica meni, da se kakovost zemljišča v katastrskih občinah Doslovče, Zabreznica, Žirovnica in Potoki ne more primerjati s sosednim radovljiškim, niti ni boljša od zemljišč na Blejski Dobravi ali Koroški Beli, ki so uvrščena v III. skupino katastrskih občin. Na območju KS Žirovnica so zemljišča namreč uvrščena v II. skupino, za katera je določena obdavčitev po proporcionalni stopnji 22 % od katastrskega dohodka, zmanjšane za katastrski dohodek od gozda. V letošnjem letu bi morala večina lastnikov posestev plačati večje prispevke, manjše število zavezancev enake prispevke in le nekaj posestnikov manjše prispevke.

Svet krajevnih skupnosti Žirovnica dalje zatrjuje, da so zavezanci s tega področja v neenakopravnem položaju v primerjavi z ostalimi zavezanci v naši občini in v sosednji občini glede na oddaljenost trga ter prodajnih cen proizvodov. Svet KS Žirovnica je še predlagal, da bi dosedanje stopnje 22 % znižali na 18 %. Odborniki skupščine občine niso potrdili tako predlaganih sprememb, predvsem na osnovi izjave medobčinske inšpektorke za kmetijstvo inž. Andreje Rihtar.

Pri pregledu o odmeri prispevka od osebnega dohodka od kmetijstva v II. skupini katastrskih občin je namreč ugotovljeno, da bodo v letošnjem letu morali plačati višji prispevek lastniki nižjih kategorij, tako imenovani nekmetje, ki jim je kmetijstvo dodatni vir zaslužka. Poleg tega po njenem mnenju bistvenih razlik v kvaliteti zemljišča ni. Zemljišča v bližini naselij dajejo zaradi dobre obdelave zadovoljive pridelke, oddaljeneje parcele pa so zaradi pomanjkljivega gnojenja v slabšem stanju. Poleg tega je še predlagala določene olajšave za modernizacijo kmetijstva od dosedanjih višinskih predelov na vse zavezance v občini Jesenice, katerim je kmetijstvo edini vir preživljanja. Tudi odborniki obeh zborov skupščine občine so se strinjali, da se priznajo olajšave praviim kmetom, ki vlagajo sredstva v gradnjo in adaptacijo gospodarskih poslopij, za nabavo opreme in preureditev stanovanjskih prostorov v turistične namene ali vlagajo za izboljšanje kmetijstva oziroma nabavo strojev za kmetijstvo.

Novi odlok določa tako nespremenjeno stopnjo prispevka, pač pa olajšave:

— za vložena sredstva od 5 do 10.000 N din se prizna olajšava v višini 50 % odmerjenega prispevka za leto, v katerem so bila sredstva vložena;

— za vložena sredstva nad 10.000 N din se prizna olajšava v višini 100 % odmerjenega prispevka za leto, v katerem so bila sredstva vložena.

Obeti za zaposlovanje žensk

Znano je, da število zaposlenih žensk na območju naše občine ni preveč zadovoljivo. To je star problem, ki je stalno prisoten kljub stalni zavzetosti, da se to stanje izboljša. V zadnjih desetih letih in več se je število zaposlenih žensk v občini precej povečalo glede na razvoj in razširitev zlasti v terciarne dejavnosti. Med prve premike v procesu odpiranja novih delovnih mest za zaposlitev žensk sodi ustanovitev komunalnega servisa na Jesenicah. Temu so sledili še drugi obrati, npr.: obrat kovinske galanterije na športnem igrišču, ZINOS (današnji KOOP v Mojstrani), obrat Izolirke na Jesenicah, obrat Planike v Breznici, obrat žičnih armatur komunalnega podjetja Kovinar in obrat Vezanine Bled pri Cokli na Blejski Dobravi. Ne gre prezreti novih turistično-gostinskih obratov v Gornjesavski dolini in trgovinskih prodajalnic zlasti na Jesenicah.

Kljub vsem tem ugodnim procesom, ki so omogočili zaposlitev večjemu delu ženskega prebivalstva v občini, pa je še vedno precej presežne ženske delovne sile. Zato je razumljivo, da se prizadevanja nadaljujejo za odpiranje novih dejavnosti, ki bodo omogočila nadaljnjo zaposlovanje žensk. Glede na vest, ki je bila objavljena v Delavski enotnosti 26. 7. 1969 št. 30, da bo Iskra odprla na Jesenicah novi obrat za proizvodnjo relejev in telefonskih aparatov, smo se obrnili na načelnika za gospodarstvo ter gradbene in komunalne zadeve SOB, Jesenice Zareta Klincova. Zvedeli smo, da so bili že ustrezni razgovori med predstavniki SOB Jesenice in Iskro. Po izjavi načelnika Klinceva obstoja precej realnih možnosti, da bo prišlo do realizacije omenjenega obrata Iskro, v katerem se bo lahko zaposlilo

Pogoji za uveljavitev teh olajšav so v tem, da mora zavezanec prispevka predložiti pri upravnem organu občine program in ustrezno tehnično dokumentacijo o nameravani preusmeritvi gospodarstva ali nameravani preureditvi stanovanjskih in gospodarskih prostorov v turistične namene ter da izvaja dela po predloženem programu in tehnični dokumentaciji. Na seji so bili mnenja, da bodo sprejete olajšave pozitivno vplivale na nadaljnji razvoj kmetijstva v naši občini.

T. L.

25 - letnica graničarskih enot

15. avgusta mineva 25 let, odkar je vrhovni komandant tovariš Tito podpisal odlok o ustanovitvi enot korpusa narodne obrambe.

Na sliki: graničar Miodrag Grgurić na straži na tromeji v Ratečah. Grgurić je študent prava, Zagrebčan, ki je zelo zadovoljen s službo na meji, lepote naših gora pa ne more prehladiti.

OB NJIHOVEM JUBILEJU JIM TUDI MI ISKRENO CESTITAMO

Požar v Podkorenu

Tuja turista, ki sta šla v četrtek, 7. avgusta ob 4.10 uri zjutraj mimo poslopja Jožeta Pečarja iz Podkorena 13, sta opazila, da gori gospodarsko poslopje. Takoj sta zbudila gospodarja, vendar je bilo že prepozno.

Kljub izredno hitri in uspešni intervenciji prostovoljnih gasilcev iz Podkorena, Kranjske gore in Gozd Martuljka ter poklicne gasilske in reševalne čete železarne Jesenice se je ogenj, katerega je zanetil potepuh Lasko Tolnai iz Subotice, ki se je brez vednosti gospodarja zadrževal v skednju, razširil na celotno leseno gospodarsko

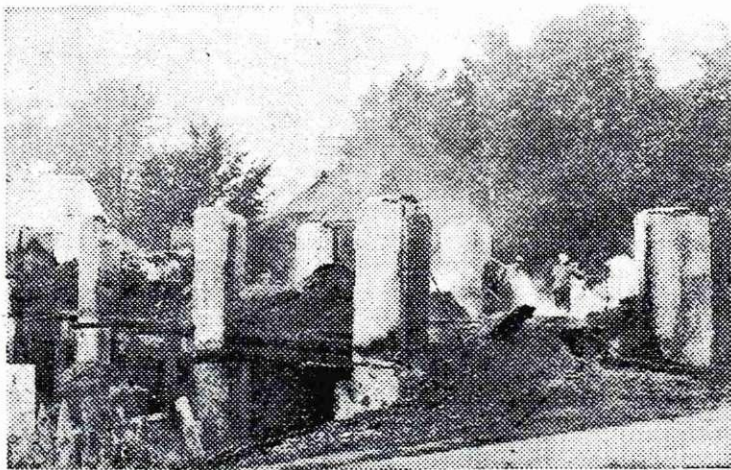
poslopje (hlev — skedenj — šupa), na katerem je bilo 27 ton sena, mlatilnica, dva kmečka vozova, slamoreznica, molzni stroj, traktorski trosilec gnoja in drugo gospodarsko orodje. Pogorelo je tudi 31 kokoši ter dva zajca. Iz goreče stavbe pa so rešili pet krav, dva bika, tri teleta in štiri prašiče.

Kljub temu, da so od gospodarskega poslopja ostali samo goli zidovi, gre izredni požrtvovalnosti prostovoljnih in poklicnih gasilcev zahvala, da se ogenj ni razširil in uničil v neposredni bližini stoječa lesena gospodarska in stanovanjska poslopja, ki so se zaradi visoke temperature že začela užigati. Samo podatek, da se je v izredno kratkem času zbralo na mestu požara 52 gasilcev in 25 vojakov ter da so vse gasilske naprave delovale brezhibno, govori v dobro našim gasilcem in so jim vaščani Podkorena zato izredno hvaležni.

Požar je povzročil za 50.000 N din škode.

Tudi v tem primeru se je izkazalo, da premalo zavarujemo svoje imetje, saj je bilo zavarovano gospodarsko poslopje s stanovanjsko stavbo samo za 35.000 N dinarjev.

n. c.

Dežurni miličnik nam je povedal

Ob velikem cestnem prometu na Jesenicah nas je zanimalo, kateri so največji problemi, kje so najbolj nevarna mesta, kje je bilo največ nesreč in še kaj drugega. Prosili smo tovariša Borisa Glaviča, ki je bil dežurni miličnik na cesti in prostoru pred železniško postajo za nekaj odgovorov. Zelo rad je ustregel naši radovednosti.

»Kje so najbolj nevarna mesta za pešce na Jesenicah?«

»Čeprav je prostor najširši, je po mojih ugotovitvah najbolj nevarno pred železniško postajo. Tu je namreč promet zelo gost. Vozniki zaradi širine ceste svoja vozila bolj poženo in pred prehodi ne ustavljajo, če so pešci na označenem prehodu, kot to velela predpis, pač pa z vožnjo naprej več ali manj izsiljujejo prednost.«

»Kje pa je bilo na Jesenicah in v bližnji okolici v zadnjem času največ nesreč?«

»Kot mi je znano v centru ni bilo hudih. Več jih je bilo pri Železnici in v bližini gostišča Triglav, največ pa na Hrušici.«

»Kje pa vozniki največ greše na cesti?«

»Vsekakor največ napak delajo tujci, ker ne poznajo krajevnih razmer. Na dvopasovni cesti pred železniško postajo zavijajo čez neprekinjeno črto in ko se vračajo po cesti iz tržnice, zopet zapeljejo čez polno črto na glavno cesto, namesto da bi zavijali na cesto iz podvoza. Ravno danes je bil pri nas predstavnik inšpektorata za ceste iz Ljubljane, kateremu smo predlagali, naj se cestnemu podjetju naroči, da bolj obeleži smeri proti Kranjski gori. Veliko tujcev namreč zavozi naravnost v smeri podvoza, ko pa opazijo napako, zavijejo čez cele črte

na trakt glavne ceste. To lahko povzroči nesrečo, če drugega ne, pa vsaj ovira čedalje gostejši promet!«

»Ali mnoge kaznujete za prekrške na cesti in kateri prekrški so najbolj pogosti?«

»Največ kazni je izrečenih zaradi neupoštevanja označb, nepravilnega parkiranja, vožnje brez luči s kolesi, nekaj pa so jih morali plačati tudi pešci, ker so prečkali ceste na neoznačenih in to najbolj nevarnih mestih. To je bilo doslej! V bodoče pa nam je naročeno, da je treba strožje obravnavati izsiljevanje prednosti, preveliko hitrost, višenost in vožnje brez voznških izpitov!«

»Ali Vam je kdo od kršilcev reda na cesti že pobegnil?«

»Doslej še ne! Odkar imamo brezžične radio oddajnike in sprejemnike, se pobegniti praktično tudi ne da, ker vsak trenutek lahko govorimo z naslednjim miličnikom, vodstvom postaje, pa tudi s prometno milico v vozilih na cesti!«

»Kaj mislite o dostopih čez cesto k železnici?«

»Tu je cesta prilično ozka, pa so pešci hitro čez. Pred šesto zjutraj in ob 14. uri osebno skrbimo, da se tu ureja cestni promet, tako da gre lahko delavci nemoteno na delo in z dela. Razumljivo pa je, da je pri prehodu potrebno upoštevati zaznamovane prehode! Sicer pa je po

mojem mišljenju pri taki množici ljudi cesta na tem delu preozka. Potrebna bi bila razširitev, ali pa v bodoče ob tem času promet cestnih vozil usmeriti po kaki drugi cesti, morda po Tomšičevi, ko bo dokončana.«

»Kje in kdo najbolj moti red in nočni mir na Jesenicah?«

»V zadnjem času večjih kršitev nismo evidentirali. Vsekakor pa je to malo smešno, pa vendar resnično v odvisnosti od denarja. Predvsem od prejemkov v Železnici. Ko so osebni dohodki naraščali, je tudi nered na cestah in v lokalih naraščal. V zadnjem obdobju pa je čutili, da se dohodek ni povečal, pa je 1. in 15. v mesecu nekaj malega kričanja, ki pa se že naslednji dan poleže. Moram pa reči, da sta vzgoja in priučenost na domače navade priseljenih mnogo pripomogla, da je v tem pogledu zadnje čase resnično boljše.«

»Ali imate kakšne težave z vinjenimi?«

»V zadnjem času jih imamo vedno manj, ali pa jih skoraj nimamo.«

»Ali so kraje pogoste in ali imate pogostne intervencije samopostrežnih trgovin?«

»Iz samopostrežnih trgovin nam do vrednosti 20 N din kraj ne prijavljajo, pač pa naravnost sodniku za prekrške. Koliko je teh ne bi mogel reči, večjih pa zaenkrat tudi ni.«

»Kaj mislite o redu in čistosti na Jesenicah in kakšne naloge ste v zvezi s tem sprejeli?«

»Občina je izdala v zvezi s tem posebna navodila. Zaenkrat mi še nismo ostreje ukrepali. Kar zadeva čistočo, mislim, da so glavne ulice v glavnem v redu, na stranskih in okolišnih blokov pa bi bilo resnično potrebno več reda, ki pa ga morajo predvsem stanovalci ustvariti in držati sami. Razumljivo pa je, da kjer vzgojni ukrepi ne bodo pomagali, bodo potrebne tudi kazni, ker red mora biti.«

Za razgovor in informacije smo se miličniku Borisu Glaviču zelo zahvalili in mu zaželeli veliko uspehov pri vzdrževanju reda in varovanja človeških življenj na cesti in drugih javnih mestih.

Branko Blenkuš

V spomin staremu svobodašu

V preteklem tednu je v starosti 69 let na Javorniku umrl dolgoletni borec za pravice delavcev - Martin Šetinc. Rojen je bil 15. oktobra 1900 v vasi blizu Brežic. Že kot učenec kolarske obrti v Brežicah se je leta 1920 prvič srečal s komunisti in komunistično literaturo. Dve leti pozneje je prišel na Jesenice in dobil zaposlitev v naši martinarni. Takoj po prihodu na Jesenice je postal član neodvisne strokovne zveze in bil njen član vse do razpusta, nato pa je z delom nadaljeval v SMRJ. Glavno torišče njegove dejavnosti je bilo v kulturno-prosvetnem društvu Svoboda. Starejši Jeseničani, zlasti tisti, ki so pogosto zahajali v delavski dom k Jelenu, se ga spominjajo kot zelo dobrega igralca. V režiji Franca Škrlja je na odru delavskega doma kreiral vrsto zelo uspešnih vlog.

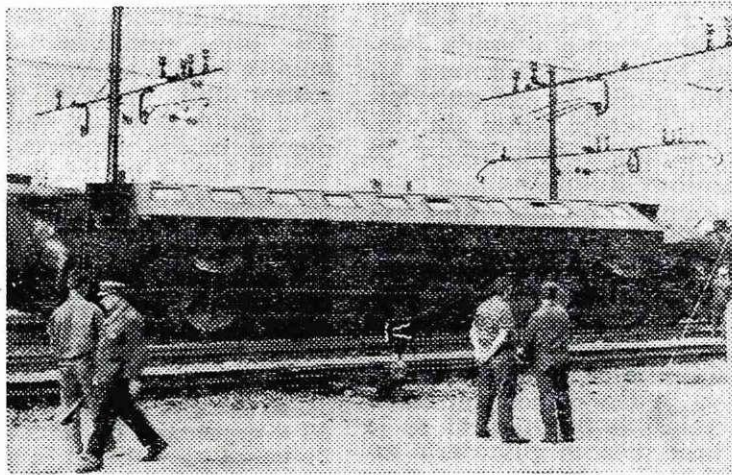
Na Javorniku je imel veliko znancev in prijateljev, ki so mu svetovali, naj se vključi v moški in mešani pevski zbor Svobode, ki ga je takrat vodil Franc Mencinger. Tako je bil aktiven tudi pri zborovskem petju, skratka spremljal je razvoj dogodkov na različnih področjih družbene dejavnosti ter bil vedno med prvimi v boju proti kapitalističnim izkoriščevalcem in za pravice delavcev.

Tudi usodno leto 1941 je pričakal pripravljen. Že v prvih dneh okupacije se je odzval klicu Partije ter postal aktivist OF in član trojke KP v martinarni. Uporno kot je bil vajušen še iz predvojnih let, je z delom nadaljeval tudi med vojno kot aktivist OF vse do odhoda v partizane leta 1944, ko je postal borec Prešernove brigade. Razen v Prešernovi brigadi je bil tudi na komandi mesta Čepovan ter v drugih partizanskih enotah.

Leta 1945 se je vrnil nazaj na Jesenice in z vso vnemo nadaljeval z delom. Pred približno dvajsetimi leti, ko smo ustanovili prve samoupravne organe, je bil med prvimi, ko je v martinarni, pa tudi v Železnici v različnih obdobjih aktivno in zelo uspešno sodeloval kot samoupravljaec. Tesno je bil povezan tudi z organizacijami in društvi na terenu, čeprav je bil zaposlen v martinarni, v enem najtežjih obratov naše Železarne. Volje do dela ter organizacijskih sposobnosti mu ni nikoli zmanjkalo. Leta 1963 je bil upokojen, toda z delom ni prenehal. Vse do leta 1966 je bil še vedno zaposlen pri naši varnostni službi na gradbišču nove valjarne Bela ter na drugih delovnih mestih. V trajnem in zelo lepem spominu bodo pokojnega Martina ohranili člani Društva upokojencev na Javorniku. Bil je med prvimi pobudniki za ustanovitev društva in prav tako tudi od vsega začetka član pevskega zbora Društva upokojencev Javornik. K pevcem upokojencem je pogosto prihajal, čeprav je bil v zadnjem času rahlega zdravja.

Na zadnji poti je pokojnega Martina spremljalo veliko prijateljev in znancev, zlasti pa njegovih soborcev iz predvojnih in medvojnih let. S toplimi besedami so se od njega poslovili Lojze Tišov, Rudolf Ogrin, France Treven, v imenu martinarjev pa obratovodja inž. Kalan.

Železniška nesreča

13. avgusta ob 5.47 je prišlo na železniški postaji na Jesenicah pri uvozu potniškega vlaka iz Bohinja do nesreče, ki bi se lahko končala s težjimi posledicami. Nesrečo je povzročil nadzorni kretnik Franc Klemenčič. Ko je vlak pripeljal v križiščno kretnico, jo je kretnik pod vlakom prestavil v prvotni položaj in kompozicija se je razdelila pri čemer se je predzadnji vagon prevrnil na desno bočno stran. Lažje je bilo poškodovanih 10 potnikov, gmotna škoda še ni ugotovljena.

Jože Rozman

10 let krajevne samouprave

Gospodarski in finančni uspeh krajevne skupnosti

Krajevna skupnost Podmežaklja je v prvem desetletju svojega obstoja prav gotovo dokazala vso upravičenost in potrebnost svojega obstoja. Njena širina v vseh smereh se najbolj odraža v njenem solidnem in uspešnem gospodarstvu. To potrjuje tudi finančni prikaz.

Od 755.715 S din dohodkov v letu 1960 so se leti dvignili v letu 1968 na 17.000.000 S din. Ob tem pa je potrebno omeniti še osnovna sredstva, ki so v stavbi KS, otroški vrtec, otroška igrišča in novi

bife v parku Podmežaklja z opremo in drobnim inventarjem, kar predstavlja evidentirano vrednost čez 15.000.000 S din.

Če se ozremo nazaj v prve in začetne korake v letu 1959, ko smo začeli z delom pravzaprav pravnih rok, smo danes na naša prizadevanja in delo lahko ponosni. Le malo je namreč KS, ki bi v prvem desetletju svojega obstoja lahko pokazale toliko plodnega in požrtvovalnega dela pri dajanju konkretne pomoči našemu občanu.

Žal pa je med nami mnogo tudi takih, ki tega dela ne upoštevajo in KS ne dajejo tiste opore,

(4. nadaljevanje)

Kako je bilo včasih?

Govori najstarejša Jeseničanka Frančiška Pristov s Plavža. 91 let ji je! Rodila se je leta 1878 na Murovi, kjer sta takrat njen oče Simon Robič in mati Frančiška stanovala pri Novški. To je bilo takrat, ko so za žejo pili vodo kar iz Jeseničice, svetil pa jim je petrolej. Kjer je danes železarna, so bile skale in je raslo trnje. Videla je medvedko, ki so jo ujeli na Mežakliji. Frančiška Pristov je na Janeza Krstnika še hodila z Jeseničani na otok na Bled v zahvalo, ker je na ta dan prenehala kuga!

Pristovo mamo Frančiško sem obiskal na njenem domu. Vsega se še spominja. Rekla je, da se je do lani, to je do 90. leta počutila še zelo čilo. Lani je pa bila štiri

mesece bolna, pozdravila pa jo je mrzla voda! Zadnji čas so jo pričele boleti noge. »Da mi bo bolje, moram iti zopet nekajkrat v Planino pod Golico in nazaj! ... Najraje

hodim v Parkeljnov rob in to takoj po dežju. Takrat so hribi najbližji. Gledam Triglav, Golico in druge gore.« Tako je pripovedovala skromna Pristova mama. Najraje se hrani s kavo, žganci ter kruhom. Meso je redko kupovala, pa še danes ga nima najraje.

Ko sem jo vprašal, kako je bilo včasih, je rekla: »Veste, da je bilo prijetno, vendar je sedaj veliko boljše. Nekoč smo prale v mrzli vodi ob Jesenici ali ob Savi. Kamor smo šli, smo morali peš. Vodo smo hodili iskat kar v Jesenico. Smo bili pa veliko bolj družabni. Hodili smo v vas drug k drugemu. Zenske so pletle in predle in se pogovarjale. Življenje je šlo bolj počasi. Danes pa vse samo hiti. Seveda je danes lepše, ker je delo veliko lažje. Kjer so danes na Plavžu stolpnice in bloki, je včasih rasla pašnica, krčmarji in trava. Jesenice so bile takrat še vas. Tovarne ni bilo. Spominim pa se, da so na Stari Savi topili rudo. Tudi moj oče je bil tam. Kopal je rudo pri Savskih jamah pod Golico. Fužine na Stari Savi pa je imel zelo bogat človek, saj je bilo polovico zemlje na Jesenicah njegove. Njihove graščine se še dobro spominjam zato, ker sem še kot otrok hodila k njim gledat medvedko, ki so jo ujeli na Mežakliji. Hranil jo je neki stari mož, Drgleš smo mu rekli. Ta medvedka je imela mlade, ki so nas otroke posebno zabavali!«

Preskočila sva nazaj na Murovo, kjer je bila rojena. »Veste, ime Murova je nastalo še v času kuge. Mati mi je pravila, da je takrat, ko je ona živela, tudi tu razsajala ta bolezen, ki je zahtevala zelo veliko življenj. Murova izhaja pravzaprav iz besede morija ... morija po kugi. Pravili so, da je takrat skoraj vse Murovčane pobrala. Od cerkve do Cimpermama, to je do tam, kjer danes dela Markež novo hišo, ni ostal nihče. Pri Cimpermamu so bili zadnji in so jim hrano dajali na pekovo-

skem loparju skozi okno, da se ne bi bolezen še naprej širila. Pravijo, da je prenehala prav na Janeza Krstnika in da so se zato takratni Jeseničani zaobljubili, da bodo vsako leto na ta dan boski in tešči romali na blejski otok. Med njimi sem bila več let tudi jaz. Ker pa kuge potem ni bilo več, pa se je na to pozabilo.«

»Kako pa je bilo z razsvetljavo takrat?«

»Petrolejke smo imeli. Ko sem bila za »kelnarico« pri županu, se še dobro spominjam, da sem jih morala vsak dan kar okoli 30 očistiti. Za razsvetljavo po cestah pa je skrbel Mlinarjev Miha z Murove, ki je luč prižigal, ugašal in čistil. Za to delo je bil od občine plačan.«

»Pa so vsi le Jeseničico pili.« sem bil naprej radoveden. »Na Plavžu vsi. Drugod pa so imeli korita. Na Murovi so bila pri Grmonu, na klancu, pred Škafarjem, drugod pa še pri Rožmaun, Šraju, pri Pancu na Apnenci ter še v drugem koncu Jesenic. Vsekakor pa je najboljša voda v Mirci. Za Mirco so še starejši ljudje pravili, da je polna vode. Kar pogledate, na vseh koncih iz nje teče. Pravijo, da je v njej celo jezero. To jim kar verjamem, ker mi je mama pravila, da je na koritu na Murovi ujela pravo postrv, ki je po vodi prišla iz Mirce. In ker ni padla v korito, je še živa skakala na tleh pred njo. Voda pa ni dobra na Žerjavcu, je nadaljevala. »Mežaklija je pa skoraj suha in vsa jamasta. Ko je bil še moj oče otrok, je večkrat hodil na Mežaklijo. Pravil je, da jih je bilo mekoč pet, ki so se odpravili na Mežaklijo in je enega spotoma kar zmanjkalo. Nihče ni vedel, kje. Enostavno se je vdrl v zemljo ter ga nikoli niso našli.«

»Kako pa je bilo takrat, ko so delali predor od Hrušice do Podrožce?«

»Tega se še spominjam kot danes. Na Hrušici so naredili novo naselje iz barak. Tisti, ki so delo vodili, so prišli iz Galicije, kjer so dokančali tudi nek dolg predor. Delavci pa so bili iz vseh krajev sveta. Veliko je bilo med njimi nepismenih, pa so me večkrat prosili, da sem jim napisala nakaznico ko so pošiljali denar domov.« Radoveden sem bil še naprej, pa

sem jo vprašal: »Kaj pa šole takrat?« »Na Jesenicah je bila najprej štirirazrednica v hiši, ki je danes last Franceljna Baloha. Ko so v Kosovi graščini obubožali, je občina kupila to hišo in jo preuredila v šolo. No in tretja šola je nato zrasla tam, kjer je danes gimnazija. Jaz sem hodila v šolo, ki je imela štiri razrede, smo pa hodili vanjo šest let, ker sta bila zadnja dva ponavljalna razreda. Takrat smo se učili samo slovensko. Ko je začel moj brat hoditi v šolo, pa so že imeli vsak teden dvakrat po dve uri obvezno nemščino.«

»Kaj pa vojaščina?«

»Tri leta je moral vsak služiti. Le tam, kjer je bil pri hiši edini sin, so mu rok skrajšali, tako da je moral narediti le regrutske vaje. Moral pa je plačevati neko vojaško takso.«

»In kdaj sta se poročila?«

»1906. leta. Nato sva šla z možem v Gorico, ker je bil pri železnici in ker je ravno takrat stekla železnica tudi do tja. Leta 1916 pa smo prišli kot begunci nazaj na Jesenice, leta 1930 pa sva si z možem postavila to hišo na Plavžu, kjer sem še danes. Veste, mož je bil z dušo in telesom železničar. Ko so ob koncu druge svetovne vojne Nemci odpeljali vse stroje na Koroško, je šel za njimi in vse, enega za drugim spravil nazaj na Jesenice.«

Tako sva bila pri kraju z najinim razgovorom. Ko sem jo vprašal, če je ona na Jesenicah najstarejša, mi je rekla: »Točno ne vem, od domačinov sem, ker nikogar mi več, s katerim sem »gor« rasla, če pa je kateri starejši od tistih, ki se je na Jesenice priselil, pa ne vem. Vem pa, da je na Hrušici še starejši od mene Šimen Lakota, ki bo vedel tudi veliko povedati.«

S tem je bil najin razgovor končan in ženica je bila zelo vesela, da sem jo obiskal. Rekla pa mi je, da nič kaj rada ne vidi, da o njej pišem. Pa sem kljub temu te zanimive reči zapisal, ker je živela in živi prav v času, ko se je na svetu pravzaprav največ spremenilo. Vse, kar je povedala, je namreč zelo zanimivo in za mlade tudi poučno. Zato sem prepričan, ko bo te vrstice brala, da ne bo zamerila.

B. B.

Zlatoporočenca Štefan in Francka Barbarino

Minulo soboto sta pred matičarjem v poročni dvorani ponovno izjavila slovesni DA in si obljubila neomajno zvestobo. Zlatoporočenca Štefan in Francka Barbarino z Javornika sta se poročila leto dni po prvi svetovni vojni, ko so bili za mladoporočence težki časi.

»V železarni Jesenice sem začel delati 1908. leta,« je povedal Štefan, ki je za pokojnino zbral 42 let delovne dobe. »Moj oče je 55 let delal v železarni,« je nadaljeval Štefan, vidno ponosen, da je sin stare železarske rodbine. »Če vas moti imek Barbarino naj povem, da je moj praded prišel iz Rezije na Jesenice.«

Barbarino je bil tri leta v prvi svetovni vojni. Vojskoval se je v Galiciji, na Tirolskem in na Soški fronti. Težki so bili to časi, ko so naši ljudje trpeli in umirali za cesarja.

Barbarino je bil vedno napreden. Na Javorniku je bil starosta Sokola. Nemci so ga med prvimi aretirali in zaprli v šentviške in begunjske zapore.

O življenju upokojencev je Barbarino dejal, da se je v zadnjem času precej popravilo in da upa, da bo z novim letom še boljše, posebno za stare upokojence.

Zlatoporočencema čestitamo k lepemu družinskemu jubileju in jima želimo predvsem zdravja in še vrsto zadovoljnih let na jesen življenja.

J. Vidic

ki bi jo po svoji dejavnosti zaslužila. Ta čudna zaprtost nekaterih občanov prav gotovo vsem mnogo škoduje. Prav gotovo bo potrebno v tej smeri naš odnos spremeniti in razumeti, da je to organizacija pri kateri bi morali vsak po svojih močeh sodelovati. Le na ta način bo mogoče doseči določene premike navzgor, saj so tu še ogromne naloge, ki čakajo na uresničitev. Če podrobneje pogledamo plan dela za leto 1969, se ob njem odpirajo velike možnosti dela in sodelovanja. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je tu vprašanje še večjega in bolj uspešnega varstva otrok in bo slej ko prej treba misliti na povečanje zmogljivosti otroškega vrtca. Dalje prav gotovo nismo zadovoljni z našimi trgovinami in bomo prav gotovo primorani zahtevati vsaj toliko sodobnosti kot jo imajo danes najbolj oddaljene vasi.

Nekaj podrobnih finančnih pokazateljev

Krajevna skupnost Podmežaklija je prikazano po letih imela naslednje dohodke: (v S din)

Leto	Skupni promet	Od tega dotacije	Dotacije v %	Lastna sredstva v %
1960	753.715	605.330	80	20
1961	1.446.511	912.013	63	37
1962	4.259.644	3.805.897	84	16
1963	5.286.529	4.093.620	77	33
1964	21.071.669	5.193.623	24	76
1965	33.944.899	3.611.272	10	90
1966	15.175.282	2.578.306	17	83
1967	11.788.185	3.325.147	28	72
1968	15.752.230	4.237.910	26	74

Pri tem je treba pojasniti, da so zneski v letih 1964 in 1965 tako visoki zaradi gradnje nove stavbe naše krajevne skupnosti. Tu je všteto posojilo v znesku 4 milijone S din od stanov. sklada občine, dotacije 1 in pol milijona S din od rep. sklada za varstvo mladine itd.

Sodelovanje KS s SZDL in ostalimi množičnimi organizacijami

KS si vsa leta prizadeva, da bi bilo sodelovanje z vsemi organizacijami kar najboljšo. Sicer moramo poudariti, da je bilo to sodelovanje vedno živo, in da smo vsa večja in važnejša vprašanja reševali skupaj. Za vsako vprašanje, za katerega smo menili, da posega globlje v probleme terena smo sklicevali plenum, na katere smo vabili predstavnike vseh množičnih organizacij.

(nadalj. prih.)

Javorniški harmonikar prvak na Pokljuki

»Na tekmovanju je nastopilo 28 harmonikarjev starejših od 45 let. Nastopil sem sedemnajsti. Zaigral sem dve domači viži, ki sem jih sam zložil in to Valček v naravi in Fantje na vasi. Komisija mi je prisodila prvo mesto za domače melodije, za nagrado pa sem dobil novo diatonično harmoniko, darilo tovarne glasbil Melodija Mengeš,« je ondan na Javorniku pripovedoval Franc Franko.

Franko je upokojenec Železarne. Harmoniko igra že 50 let. Zabaval je ljudi na raznih veseljih, domačih zabavah, pa tudi na 180 ohceti. Ker vem, da se na takšnih zabavah često igra do jutra, sem Franka vprašal: »Kolikokrat ste zaradi harmonike zamudili delo v železarni?«

»Niti enkrat nisem zamudil dela,« je odvrnil Franko in povedal, da je včasih vzel dopust, če je igral na ohceti več dni.

Franc Franko je nastopil na tekmovanju starejših harmonikarjev na Pokljuki. Ko se je popoldne zmagoslavno vrnil v dolino, je najprej odšel v dom upokojencev na Javorniku in tam zabaval upokojence do večera, potem pa je še po cesti vlekel meh vse do doma. Naj vsi vedo, da je Franko letošnji zmagovalec v izvedbi domačih viž na diatonični harmoniki. Čestitamo!

»Narvezhi moje veselje je na gorah«

Polna poletna planinsko alpinistična sezona se naglo vzpenja v svoj vrh. Po gosti mreži dobro nadelanih in skrbno zavarovanih planinskih poteh hiti v naš planinski svet pisana reka veselih in praznično razpoloženih ljubiteljev gora. Iz vseh sten, grebenov, razov in vrhov prešerno odmeva pesem klinov in kladiv. Gore so resnično postale bogata last delovnih ljudi iz tovarn, rudnikov in pisarn, mladina iz učilnic in delavnic hiti z naglimi in neučakanimi koraki v vse, tudi najbolj oddaljene predele našega gorskega sveta.

Čez milijon in več domačih ljubiteljev in obiskovalcev gora vsako leto uživa lepoto in veličino gorenskega sveta in se na vrhovih in pri raz-

glednih počivalih spominja nepozabnih in razkošnih doživetij, ki slade življenje današnjega dne.

Mimo pisane reke izletni-

kov, turistov, planincev, alpinistov in gorskih reševalcev pa na žalost večkrat hite neopazne pomembne obletnice iz naše in svetovne planinske alpinistične zgodovine. Ljubitelji gora ne bi bili vredni svoje zgodovine, če se v letošnjem letu ne bi spominjali 160-letnice, ko je v zanosu sreče in ponosa Janez Dežman 8. avgusta leta 1809 zapisal na vrhu Triglava pomembne besede, ki so bile v vseh časih vodilo našega planinstva in alpinizma: »Sem

bil tok korashen, da sem se povzpел na vrh Triglava.« Tem prvim navdušenim besedam pa je zgodni pristopnik na Triglav Janez Dežman, kaplan z Jesenic, še pripisal: »Narvezhi moje veselje je na gorah.«

To so velike in pomembne besede jeseniškega kaplana, ki so budile in navduševale številne ljubitelje gora in obiskovalce Triglava k aktivnemu gojenju množičnega, rekreativnega planinstva in vrhunskega, borbenega plezalnega športa in alpinizma.

Brata Jakob in Janez Dež-

man sta se že sredi poletja 1808 namenila pristopiti na »vrh očakov Kranjskih sv'ga poglavarja«. Težko dosegljivi vrh je 2. septembra 1808 v dopoldanskih urah dosegel samo mlajši Jakob Dežman pod varnim vodstvom tedaj in še daleč pozneje najboljšega bohinjskega gorskega vodnika Antona Kosa. Jakob Dežman je bil tedaj star 26 let, ravno v pravih mladih letih, ko so mu ustvarjali pogoje, da je komaj 30 let po prvem pristopu 25. avgusta 1778 premagal nevarno in težko dosegljivo goro. Komaj 18 dni za kaplanom Jakobom Dežmanom se je v družbi

Umrl je oče »RUDIJA«

Najbrž ni niti med odraslimi bralci nikogar, ki ne bi poznal očeta najboljših mladinskih povesti: RUDI, BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA, MULE, LIŠČKI idr. — Toneta SELISKARJA, ki se je pred dnevi vse preskromno poslovil od svojega izredno bogatega in plodnega življenja. Kot glasnika delavskega razreda in prvega proletarskega pesnika, kasneje tudi socialnega pripovednika in mladinskega pisatelja, ga srečamo z njegovim deli že na predvojnih prosvetnih večerih jeseniške in javorniške Svobode, oziroma kasneje Enakosti. Kulturni delavci v delavskih revirjih so ga kmalu spoznali kot svojega glasnika in skoraj ni bilo prosvetnega večera ali proslave, na katerih ne bi brali ali recitali njegovih del. 29. aprila 1934 so ga jeseniški delavci prvič tudi osebno pozdravili in v Jesenicah z veliko prisrčnostjo in ljubeznijo, ko je

na prosvetnem večeru Enakosti sam bral svoja dela.

Njegovo živahno pripovedništvo, lirsko izpovednost in revolucionarni ekspresionizem, so našli mnogo odmevnosti med preprostim ljudstvom, med delavstvom. Njegova literarna in publicistična dela so med ljudmi netila odpor proti izkoriščanju in nasilju ter spodbujala prizadevanje in borbo za pravičnejšo družbeno ureditev, spodbujala vero v zmago pravice in človečnosti.

Pokojni Tone SELISKAR je s svojimi deli in osebno sejal te ideje tudi v našem delavskem revirju in k razgibanemu in bogatemu mozaiku delavsko-kulturnega gibanja dodal kamenček, ki bo kot biser ostal med nami in nas spominjal na velikega moža, ki je vse svoje delo posvetil borbi za boljše življenje malega človeka — delavca.

Misli

Napake, ki jih nočemo popraviti, si skušamo šteti v čast.

Še najsilnejše strasti nam dajo včasih kaj oddiha, napuh pa nam je vedno za petami.

Stari norci so bolj nori kakor mladi.

Kar dela muke ljubosumja in sramote tako okrutne, je to, da jih napuh ne more prenesti.

La Rochefoucauld

Dopisujte v Železarja

Prijateljski stiki s Trbovljami naj bodo še tesnejši

Minuli petek je bil v prostorih Delavskega doma na Javorniku razgovor med predstavniki Svobode II iz Trbovelj in Svobode Javornik. Gostje so si najprej ogledali novo dvorano in oder, nato pa so v daljšem razgovoru poudarili pomen dosedanjega sodelovanja med obema Svobodama, ki traja že 15 let. Mnenja so bili, da integracijski procesi izvedeni pred kratkim, to je združitev obeh godb in ustanovitev novega združenega pevskega zbora, ne bi smeli v negativnem smislu vplivati na dosedanje medsebojno sodelovanje. Morda bi prav ob upoštevavanju integracijskih procesov lahko medsebojno so-

delovanje še razširili oziroma izboljšali.

Člani javorniške Svobode so povabili mešani pevski zbor iz Trbovelj, da sodeluje s celovečernim koncertom ob otvoritvi dvorane in odra v novem Delavskem domu v soboto 6. septembra. Del programa pa bo izvajal tudi trboveljski oktet ter pevci združenega zbora Jesenice. Pevci iz Trbovelj bodo v novembru, ko bo na Javorniku teden kulturnih prireditev, spet gostje javorniške Svobode in združenega pevskega zbora. Takrat bodo sodelovali na II. srečanju šestih pevskih zborov, ki ga organizira Svoboda Javornik. Pred kratkim so v Trbovljah ustanovili mladinsko dramsko

skupino, ki je naštudirala mladinsko igrico »Veliki ukaz rdečega zmaja«. Že v septembru ali oktobru naj bi jo zaigrali na odru Delavskega doma na Javorniku. Izražena je bila obojestranska želja po dobrem sodelovanju z združenim pevskim zborom Jesenice in sicer tako, da bi redno izmenjavali medsebojne obiske in koncerte, v prihodnjem letu pa naj bi poizkušali organizirati skupen nastop v Celovcu. Seveda je še vrsta drugih možnih oblik, ki zagotavljajo tesno medsebojno sodelovanje med Javornikom in Trbovljami na področju kulturno-prosvetne dejavnosti.

-or

Kaj homo gledali v kinu

Kino RADIO

16. in 17. avgusta: amer. film **STEZA SLAVE**. Režija: Stanley Kubrick, v glavni vlogi: Kirk Douglas; ob 17. in 19. uri.

18. in 19. avgusta: amer. barvni film **MAT HELM LJUBI IN UBIJA**. Režija: Henry Berger, v glavni vlogi: Senta Berger; ob 19. uri.

20. avgusta: amer. barvni film **LILI**. Režija: Charles Volters, v glavni vlogi: Meel Ferrer; ob 19. uri.

21. avgusta: nem. barv. CS film **VELIKA KACA**. Režija: Richard Groschopp, v glavni vlogi: Gojko Mitić; ob 19. uri.

22. avgusta: angl. CS film **VRNITEV IZ PEPELA**. Režija: J. Lee Thompson, v glavni vlogi: Ingrid Thulin; ob 17. in 19. uri.

23. avgusta: amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ KATANGE**. Režija: Jack Cordif, v glavni vlogi: Rod Teylor; ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

16. in 17. avgusta: amer. barv. film **LILI**, ob 18. in 20. uri.

18. in 19. avgusta: amer. film **STEZA SLAVE**, ob 18. in 20. uri.

20. avgusta: nem. barvni CS film **VELIKA KACA**, ob 18. in 20. uri.

21. in 22. avgusta: angl. barv. film **BANDITI NA RIVIERI**, ob 18. in 20. uri.

23. avgusta: amer. barvni film **IME MI JE PEKOS**, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

16. avgusta: amer. film **PRERIJA V PLAMENU**

17. avgusta: amer. barvni film **DR. SYN ALI STRASILO**.

21. avgusta: amer. film **STEZA SLAVE**.

23. avgusta: angl. barvni film **BANDITI NA RIVIERI**.

Kino ZIROVNICA

17. avgusta: amer. film **PRERIJA V PLAMENU**.

20. avgusta: amer. film **STEZA SLAVE**.

24. avgusta: angl. barvni film **BANDITI NA RIVIERI**.

Kino KRANJSKA GORA

16. avgusta: amer. barvni film **MAT HELM LJUBI IN UBIJA**.

17. avgusta: angl. barvni film **BANDITI NA RIVIERI**.

21. avgusta: amer. barvni film **LILI**.

23. avgusta: amer. film **STEZA SLAVE**.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

LEOPOLDA NOVAKA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nas ob hudih dneh težke izgube tolažili in nam na kakršenkoli način pomagali. Iskrena hvala tudi sodelavcem IMB oddelka za darovani venec.

Prav lepa hvala dr. Sajevicu in gospe Vengustovi, ki sta mu ves čas njegove boleznin pomagala lajšati bolečine, enako tudi pevskemu zboru za žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoči: žena Uršula sin Branko, Poldka z družino, Metka z družino, Anica z možem in Nada z družino.

ZAHVALA

Sindikalnima odboroma je-klovleka in transportnih služb se iskreno zahvaljujeva, ker sta nama omogočila 12-dnevno brezplačno letovanje v Crikvenici.

Terezija in Ivan HABJANIČ

ZAHVALA

Ob smrti našega dobrega ata, starega ata, pradedu in strica

ALOJZA FERBEŽARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so se od njega poslovili doma in ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi pevcem za žalostinke in vsem voznikom osebnih avtomobilov za njihove usluge pri prevozu na pokopališče.

Vsem iskrena zahvala.

Zalujoči: sin Lojze z družino, hčerke Ivanka, Micka, Julka in Tončka z družinami ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

MARTINA ŠETINCA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje, se poslovili od pokojnika na domu in ga spremili na zadnji poti.

Našo zahvalo smo dolžni sosedom za denarno pomoč in venec ter še posebej Jaku Torkarju za vso pomoč v dneh težke izgube. Zahvaljujemo se darovalcem vencev in cvetja, sodelavcem martinarne za venec in kolektivu Ljubljana transport, PE Jesenice. Prav tako se zahvaljujemo godbi ter pevskemu zboru Društva upokojencev Javornik za žalostinke, govornikom Tišovu, Ogrinu, Trevnu in inž. Kalanu za poslovilne besede ob odprtem grobu in voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo. Vsem še enkrat hvala.

Zalujoči: žena Angela, sin Vinko z družino, Lado, brat Franc in ostalo sorodstvo.

Na osnovi čl. 28 pravilnika o delovnih razmerjih Železarne Jesenice, dajemo naslednjo

O B J A V O

za prosta delovna mesta:

	prosto mesto
1. 6623 delovodja VEN jeklarne	1
2. 7111 delovodja železniškega prometa	1
3. 7140 delovodja vleke	1
4. 7231 izmenski delovodja tovora	1
5. 6108 kontrolor v strugarni — stroj. del.	1
6. 6143 I. ključavničar — konstrukc. del. SD	1
7. 6144 II. ključavničar — konstrukc. del. SD	2
8. 6207 orodni kovač — strojne delavnice	1
9. 6204 II. kovač SD Jesenice	1
10. 6119 II. strugar SD	2
11. 6120 III. strugar SD	1

POGOJI:

Pod točko 1, 2, 3 in 4 se zahteva srednja strokovna izobrazba ali delovodska šola ustrezne stroke in 5 let prakse; poklicna šola ustrezne stroke s strokovnim preizkusom ali visoka kvalifikacija in 10 let prakse na VK delovnih mestih. Za prometno službo se zahtevajo še z zakonom predpisani izpiti.

Pod točko 5 se zahteva VK strugar in 10 let prakse na VK delovnih mestih.

Pod točko 6 se zahteva KV ključavničar in 7 let prakse

Pod točko 8 se zahteva KV kovač in 7 let prakse

Pod točko 7 se zahteva KV ključavničar in 5 let prakse

Pod točko 9 se zahteva KV kovač in 5 let prakse

Pod točko 10 se zahteva KV strugar in 6 let prakse

Pod točko 11 se zahteva KV strugar in 3 leta prakse.

Pismene prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti v roku 8 dni pošljite na kadrovske sektor Železarne Jesenice.

KADROVSKI SEKTOR

Športne brzojavke

Komisija za izvedbo športnega troboja slovenskih železnar Štore, Jesenice, Ravne je prav te dni razposlala prvo številko biltena, v katerem obvešča udeležence in vodje ekip o vsem potrebnem za nemoteno izvedbo troboja.

steh bodo na turnirju tekmovalci iz Francije, Italije, Avstrije in Zahodne Nemčije.

Košarkarski klub Jesenice slavi letos 15-letnico obstoja. V ta namen bodo organizirali veliki mednarodni turnir za člane, članice, starejše igralce, pionirje in pionirke. Funkcionarji kluba računajo, da bo skupno nastopilo okoli 200 tekmovalcev in tekmovalk. Po prvih neuradnih ve-

Kot vsako leto, tako bo tudi letos košarkarski klub Jesenice priredil tombolo v mesecu septembru. Glavni dobitnik bo avtomobil Škoda 1000 MB. Poleg tega bo še več drugih vrednih dobitkov.

Dopisujte v Železarja!

R A Z P I S

Osnovna šola Zirovnica

objavlja —
prosto delovno mesto

S N A Ž I L K E
za nedoločen čas.

Prijave pošljite do 20. avgusta 1969.

Uprava osnovne šole Zirovnica

istega bohinjskega vodnika Antona Kosa povzpel 20. septembra leta 1808 na vrh Triglavu tudi naš prvi pogumni gorohodec svetovnega imena Valentin Stanič.

Po svojem velikem in pomembnem uspehu je Jakob Dežman napisal prvi slovenski opis vzpona na Triglav. Janez Dežman, tedaj leta 1808 še kaplan v Bohinjski Bistrici, je bil še istega leta prestavljen na Jesenice. Pogumen in neustrašen gorohodec je na Jesenicah prvi sejal jubezen do gora med prebivalci železarskega mesta. Tedaj se je na Jesenicah pr-

vič porodila misel in potreba po ustanovitvi samostojne planinske organizacije, ki pa je bila na žalost ustanovljena polnih 95 let pozneje, šele leta 1903. Planinstvo pa je med jeseniškimi železarji zaživelo in dobilo prave oblike aktivnega in močno razgibanega dela šele leta 1924, torej pred 45 leti.

Starejši brat Jakoba Ivan Dežman ni in ni mogel preboleti neuspeha v letu 1808, ko se je Jakob sam povzpela na ponosno teme Triglava. Na Jesenicah je čakal ugodne prilike in primerne časa, da se ponovno napoti iz Bohinja, po klasičnih poteh na Triglav. Če mu to ni uspe-

lo leta 1808 v družbi mlajšega brata Jakoba in izkušene- ga vodnika Antona Kosa, mu je to uspelo 8. avgusta leto dni pozneje, leta 1809, to je pred 160. leti.

Brata Jakob in Janez Dežman sta prav gotovo prva glasnika našega klasičnega planinstva, ki je pognalo prav po njihovi zaslugi globoke korenine tako v Bohinju, kakor tudi na Jesenicah. Od tedaj dalje je vedno žive-la ideja in zamisel po slovenski planinski organizaciji, katere ustanovitelji so bili mnogo let, leta 1870 Bohin- ci iz Srednje vasi, ki so le

nekaj let po ustanovitvi prve planinske organizacije na svetu Alpine klub Anglije 1875. leta, ustanovili prvo, si-cer skromno slovensko pla-ninsko organizacijo »Triglav-ske prijatelje«, ki so bili glasni predhodniki »Pipar-jev«, ustanoviteljev sloven-skega planinskega društva (SPD) leta 1893. Z »Drenov-ci« je slovensko planinsko društvo po letu 1906 doživelo prvi revolucionarni preporod.

»Drenovci« so vnesli v na-še klasične oblike planinstva tudi plezalni in smučarski šport, jamarstvo in planin-sko-smučarsko fotografijo.

Prebivalci našega železar-

skega mesta in še posebej naše matično Planinsko društvo mora vedno in nenehno obujati spomine na to svojo staro planinsko preteklost. Njihovi naporji morajo biti usmerjeni v to, da za gorski svet navdušijo čim večje število železarjev, pedvsem pa mladine. Ob tem pa ne smejo nikoli pozabiti na varno in prijetno bivanje v go-rah, zato jim mora biti skrb za svojega bližnjega in po-moči potrebnega tovariša vedno prva in glavna skrb. V gorah moramo biti vedno in povsod plemeniti tovariši in požrtvovalni ter nesebični reševalci.

Uroš Župančič

Zlato leto našega alpinizma

Naši najboljši plezalci in alpinisti pod vodstvom načelnika komisije za alpinizem pri PZS Aleša Kunaverja se nameravajo v naši tretji himalajski ekspediciji povzpeti na 7.902 m visoki vrh Kangbačen. To je visoko postavljeni in težko dosegljivi cilj. Skupaj s Kunaverjem bodo odpotovali v Nepal še: dr. Jože Andlovic, Lojze Golob, Mikec Drašler, Tone Sazonov, Matija Maležič in tudi naš himalajec iz Mojstrane Klavdij Mlekuž.

Riko Šalberger iz Tržiča in inž. Pavle Šegula pa se trenutno vzpenjata na Pik Lenin, 7.128 m visoki vrh, kjer bo zbor plezalcev in alpinistov iz vseh socialističnih držav v počastitev 100-letnice rojstva Lenina.

Druga garnitura naših najboljših plezalcev in alpinistov pa se trenutno nahaja v gorah, stenah in grebenih centralnih Alp v skupini Mont Blanca, Matterhorna in Eigerja. V zunanjem, izredno zahtevnem gorskem svetu je trenutno čez 50 naših najbolj zagnanih plezalcev in alpinistov, ki nezadržno silijo v ospredje in si hočejo zaslužiti potni list in vozno karto za naše naslednje plezalno-alpinistične odprave, ki se hočejo uveljaviti v malo znanem gorskem svetu Andov, Hindukuša in Karakorumu.

Odlična naveza dveh mladih perspektivnih plezalcev iz Mojstrane — Zvone Kofler in Janko Ažman sta požela pomembne lovoričke v skupini treh Zin, ko sta preplezala 35 m previs (streho) v severni steni zahodne Zine in švicarsko direttissimo v severni steni ter še več drugih zahtevnih smeri, ki so označene z najvišjo težavnostno stopnjo.

Lepe uspehe so dosegli v skupini Mont Blanca tudi naveze Staneta Belaka in Bora Krivica iz Ljubljane, Mitja Koširja in Marjana Manfreda z Jesenic. Lepim in pomembnim uspehom teh navez je poleg odlične kondicije in popolnega obvladanja tehnike plezanja izven vertikalne in v snegu in ledu ter granitu botrovalo tudi lepo, idealno vreme. Ti dve navezi sta dosegli pomembne uspehe v chamoniških iglah, južni Brenva steni Mont Blanca, grebenu Peterer in v ostenju Freney, to je v stenah, grebenih in razih, ki trenutno najvišje kotirajo v svetovnem alpinizmu. Vse smeri so ocenjene in označene s VI., to je najvišjo težavnostno stopnjo in zahtevajo skrajnih naporov in maksimalno mero znanja.

Naveza Janez Kunstelj (Vrhnika) in Janez Gradišar

(Ljubljana) je prav tako v teh dneh z uspehom in samo z enim bivačem v steni preplezala znameniti in zahtevni Walker steber v severni steni Grandes Jorasses, ki je prav tako lep in velik uspeh za mlado navezo.

Prvi težko dosegljivi uspehi so dali mladim plezalcem in alpinistom novega poleta, da bodo še z večjim elanom šli še bolj zahtevnim ciljem nasproti. Iz ledenika Argentiere so naskočili prepadne in previsne ter v led in sneg okovane granitne stene le Droites, kjer so odlično prestali ognjeni krst v areni in stadionu svetovnega alpinizma.

Prvič na ledu

Hokejski klub Jesenice je letošnjo sezono pričel s tekmi v Švici in Franciji. Na turneje je odšlo zelo pomlajeno moštvo državnega prvaka, ki so ga v večini sestavljali igralci Kranjske gore. Nastopili so: Knez, Makuc, Jože in Franc Razinger, Darko in Jože Šebjanič, Tomaž in Sašo Košir, Piriš, Hribar, Poljanšek, Zbontar, Hiti, Pirc in Pipan. Manjkali pa so: Smolej, Eržen, Mlakar, Ivo in Bogo Jan, Rado Razinger in Felc. Prav tako pa ni nastopil Ciril Klinar, novi trener našega moštva.

Prvo tekmo so Jeseničani po dolgi in naporni vožnji odigrali v Švici z Villarsom in izgubili 10:3, drugo srečanje pa so odigrali v Franciji s St. Gervaisom in izgubili 6:2. Predvsem v prvi tekmi se je poznalo, da so igralci od vožnje precej utrujeni, v drugi pa so igrali že precej bolje. Čeprav so bili domačima ekipama razmeroma enakovredni nasprotnik, pa se je pojavila že znana slabost prvih tekem v sezoni, namreč da so bili zelo neučinkoviti, saj niso znali izkoristiti povsem zrelih situacij za doseg gola. Popolnoma enakovredni pa so bili tretje uvrščeni francoski ekipi Gapu, s katero so odigrali tretjo tekmo in izgubili 5:3.

Poleg tega pa je razveseljivo, da za temi našimi najboljšimi tudi doma v domačih stenah Vrat, Krnice, Planice, Logarske doline in v Bistrici raste in se šola številčno močan in tehnično sposoben kader mladih plezalcev in alpinistov.

Letošnji uspehi v stenah in grebenih centralnih Alp in v domačih težkih in najtežjih stenah so najboljšo jamstvo, da naš plezalni šport in alpinizem nenehno napreduje tako v množičnosti kakor kvaliteti. Naše odlične naveze mladih plezalcev in alpinistov bodo v slučaju ugodnega vremena in snežnih in ledenih prilik ostale v centralnih Alpah še do srede avgusta in se morda iz skupine Mont Blanca preselile v skupine Matterhorna, Eigerja in Dolomitov.

Zuro

Le z nekoliko več sreče je temu moštvu uspelo zmagati, saj je bil rezultat v drugi tretjini še neodločen 3:3. Na tej tekmi je bil poškodovan vratar Makuc, ki je dobil rahel pretres možganov. Lažje poškodovana pa sta igrala tudi Hiti in Zbontar.

Zadnjo tekmo turneje, povratno srečanje s St. Gervaisom, pa so Jeseničani odločili v svojo korist z rezultatom 6:4.

Jeseniško moštvo je igralo iz tekme v tekmo bolje, kar je razvidno tudi iz rezultatov. Čeprav so se vrnili le z eno samo zmago, pa so vseeno prikazali dobro igro, čeprav so nastopili zelo okrnjeni. Upoštevati pa je treba tudi, da so bili letošnjo sezono prvič na ledu, medtem ko so imeli domačini za seboj že več treningov in tudi tekem.

Z.

Urbar in Magušar prva

V soboto in nedeljo je bilo na kegljišču Podmežakljo prvenstvo Gorenjske v kegljanju na asfaltu za starejše člane v pari. Skupno je nastopilo 12 parov iz Kranja, Kranjske gore in Jesenic. Že ob prvem delu je bilo opaziti, da bodo tekmovalci dosegali zelo dobre rezultate, saj sta Urbar in Magušar podrla 843 kegljev, kar je za ta razred tekmovalcev izreden uspeh. Tudi ostali gorenjski tekmovalci, predvsem Jeseničani, so se zelo dobro odrezali, tako da so kegljiči Kranja, ki so že vnaprej veljali vsaj po njihovih mišljenjih za favorita, zasedli šele četrto in peto mesto. Tudi nekateri posamezniki so dosegli lepe rezultate.

REZULTATI: 1. Urban — Magušar 843, 2. Langus — Rotar 791, 3. Zupan — Čufer, 4. Rozman — Šegula, 5. Potušek — Cencič.

Delo z mladimi taborniki

Božo Pančur je že dolga leta gonilna sila taborniške organizacije v jeseniški občini. Njen član je postal ob njeni ustanovitvi — že leta 1951. Z ženo Marjanco večino svojega prostega časa preživita pri delu z mladimi. Božo je trenutno starešina odreda Jeklarjev...

»Božo, koliko je tabornikov v naši občini?«

»Njihovo število se neprestano giblje in spreminja. Lahko pa rečem, da jih je približno 860—1000. V naši občini je šest samostojnih odredov, in sicer so to: »Pod Prisojnikom« v Kranjski gori, »Pod Špihom« v Gozd Martuljku, »Aljažev« odred in odred »Triglavska brezna« v Mojstrani, odred »Pod Stolum« v Žirovnici in odred »Jeklarjev« na Jesenicah.«

»Kje vse ste bili že letos?«

»Bili smo na državnem prvenstvu v smučanju na Popovi Šapki (kjer so dobili 7 pokalov in 3 šotore), doma pa smo organizirali republiško prvenstvo; organizirali in udeležili smo se medobčinskega mnogoboja za medvedke in čebelice, proslave v Velenju, izvedli prvomajski izlet v Kočevski Rog in Belo krajino, tekmovali smo Po poteh partizanske Ljubljane (kar 27 ekip), itd. Trasirali pa smo tudi dohod k prvi partizanski bolnišnici v tem koncu na Mežakliji. Bolnišnico smo tudi popravili, kar je bilo v naših močeh, tako da si jo turisti lahko ogledujejo.«

»Vaša organizacija ima svoj tabor pri morju...«

»Taborniki hodijo na letovanje v Karigador pri Novigradu. Letos smo že organizirali vodniški tečaj in si pridobili 23 novih vodnikov. Na taborjenju se je naučilo plavati približno 35 otrok.«

»Ali starši radi pustijo otroke k tabornikom?«

»Do zdaj zelo radi, ker vidijo, da so otroci v neki skupini ter se uče delati in privajati na disciplino, ki je starši doma ne zmorejo vedno doseči. Starši so lahko brez skrbi, ker so otroci pod vodstvom odraslega človeka. Vsak izlet v naravo pa otroka tudi odtegne od ceste, kjer je zanj več nevarnosti.«

»S kakšnimi težavami se borite?«

»S takimi, kot vse organizacije — s finančnimi in volonterizmom, ki vedno bolj izumira. Včasih kakšna enota ni delavna samo zato, ker ni ljudi, ki bi bili pripravljeni žrtvovati več časa organizaciji.«

»Kot vem se z ostalimi taborniki neprestano trudiš, da bi kje izvrtil kakšen dinar. Koliko bi potrebovali, da bi realizirali vse svoje zamisli?«

»Za dokončno ureditev taborniškega doma Pri Fencu 70.000 N din, za nakup opreme (nekateri šotori so stari že 18 let) 40.000 N din, za redno delo vseh enot pa še 25.000 N din. Vsega denarja skupaj z dotacijami, ki jih dobimo in tistim, ki ga pridobimo z lastno dejavnostjo,

pa je približno 40.000 N din na leto.«

»Vaša organizacija sodi med najuspešnejše v Sloveniji...«

»Res je. Že osmič zapored smo bili priznani za partizansko enoto, kar je najvišje priznanje republiške zveze, ki traja eno leto. Že v drugo pa smo dobili tudi pohvalo Saveza izviđača Jugoslavije.«

»Rad delaš z mladimi. Zakaj?«

»Verjetno je to navada. Že zelo zgodaj sem izgubil starše, zato sem bil veliko sam in zato sem tudi pogrešal družbo. Zaradi tega sem vedno stremel, da bi družbo spraval skupaj. Že v šoli sem prevzel več funkcij, potem pa sem spoznal, da več funkcij paralizira pravo delo. Zato sem se odločil za tabornike. Veselje do dela je zdaj postalo že skoraj dolžnost, obveza tudi takrat, ko za to nisi najbolj pri volji.«

»Katerega dogodka se najraje spominjaš?«

»Dneva, ko je odred prvič dobil naziv partizanske enote ter ko sem prejel odlikovanje Red dela s srebrnim vencem za delo pri tabornikih, ko je tudi družba pokazala, da ceni delo volonterja pri družbeni organizaciji.«

»Boš kdaj zapustil tabornike?«

»Mislim, da ne. Zapustil bi jih le v primeru, če bi se naša aktivnost zdela nepotrebna. Dokler bo to družbeno koristno delo pa prav gotovo ne.«

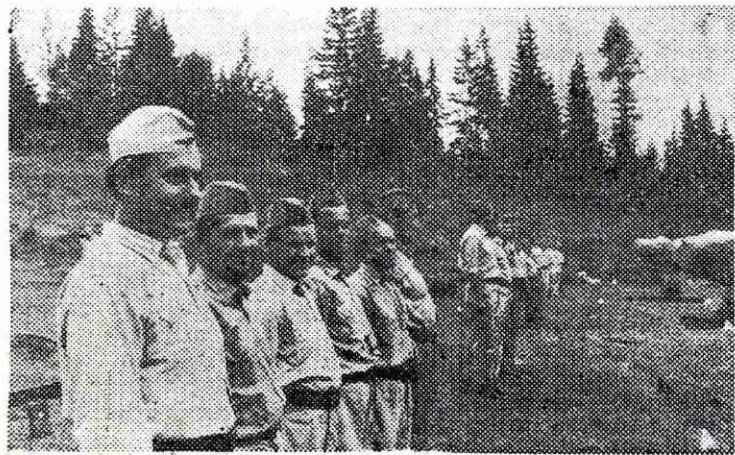
»Kaj si želiš?«

»Po 18 letih obstoja je odred končno le dobil svoje prostore. Videti je bilo kot bi mu družba pred polnoletnostjo ne zaupala. Želim pa si več razumevanja pri dodeljevanju sredstev, glede na to, da naša aktivnost ni specializirana na tekmovalne dosežke, zajema pa množičnost.«

»Z ženo Marjanco pričakujeta prvi naraščaj. Bo sin tudi medvedek ali hčerka čebelica?«

»Prav gotovo. Če jih bo več pa bodo vsi...«

Z.

Vežba naše protiletalske na Pokljuki